

Expertní analýza na téma:

Občanský projekt

Brno 2014

„Partnerství subjektů meziuniverzitní studentské sítě“ CZ.1.07/2.4.00/31.0157

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Občanský projekt

Zpracovatelé expertní analýzy:

Radovan Malachta

Ondřej Chylek

Karel Seidel

Tereza Němcová

Lucie Kedziorová

Jitka Sedláková

Tato expertní analýza je výstupem projektu s názvem:
Partnerství meziuniverzitní studentské sítě (CZ.1.07/2.4.00/31.0157)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Jakmile veřejná služba přestane býti hlavní záležitostí občanů a když slouží svou peněženkou než svou osobou, je stát již blízko své zkáze. Slovo finance je slovem otroka; je neznámé v obci. V opravdu svobodném státě konají občané vše vlastníma rukama a nic penězi.“

Jean-Jacques Rousseau

Poděkování

Na tomto místě bychom chtěli poděkovat zejména naší mentorce Ing. Evě Švandové, za ochotu, cenné rady a konstruktivní připomínky během tvorby a konzultací této práce, garantovi projektu Mgr. Ing. Janu Žákovi za jeho výbornou organizaci, dále za odborné konzultace zástupcům z radnice Brna-sever - panu Ing. Rostislavu Haklovi a Bc. Martinu Ingrovi a všem dalším, kteří se na projektu podíleli.

OBSAH

RESUMÉ	8
ÚVOD	9
A. PŘÍPRAVA PROJEKTŮ MALÉHO A VELKÉHO CHARAKTERU	12
1. POSTUP PŘÍPRAVY	13
1.1 STRUČNÝ POPIS PROJEKTŮ	14
1.2 ANALÝZA SOCIÁLNÍ A DEMOGRAFICKÉ SITUACE NA LESNÉ, ZÁKLADNÍ INFORMACI O LESNÉ	15
1.3 ANKETA MEZI OBČANY	16
1.4 DISKUSE O PROJEKTU S ÚČASTNÍKY RADNICE	18
1.5 ÚČASTNÍCI PROJEKTU – KOHO JSME DÁLE OSLOVILI	18
B. PROJEKTY MALÉHO CHARAKTERU	20
2. URČENÍ PRAVIDEL HRY	21
2.1 VYTYČENÍ OBLASTI MALÝCH PROJEKTŮ	21
2.2 ZJIŠTĚNÍ AKTUÁLNÍHO STAVU	22
2.3 NAHLÁŠENÍ PROBLÉMU/PROJEKTU	23
2.4 VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI OBCÍ ČI MĚSTSKOU ČÁSTÍ	30
2.5 PŘIHLÁŠENÍ SE K REALIZACI	32
2.6 ZAJIŠTĚNÍ MATERIÁLU POTŘEBNÉHO K REALIZACI	32
2.6.1 POSKYTNUTÍ MATERIÁLU OBCÍ/MĚSTSKOU ČÁSTÍ	32
2.6.2 OBSTARÁNÍ MATERIÁLU OBČANEM A NÁSLEDNÉ PROPLÁCENÍ	33
2.6.3 STANOVENÉ CENY	34
2.7 PŘEVZETÍ DÍLA	34
3. MOTIVACE A ZAPOJENÍ OBČANŮ	35
3.1 MOTIVACE PRO OBČANY	35
3.2 PROPAGACE PROJEKTU	36
3.2.1 PROPAGACE OPRAV LAVIČEK	37
3.2.2 PROPAGACE VÝSADBY OKRASNÝCH ROSTLIN	38
4. ZÁVĚREM K OPRAVÁM A VÝSADBÁM	43
C. PROJEKTY VELKÉHO CHARAKTERU	45
5. ZAMÍTNUTÉ NÁPADY	47
5.1 KOMUNITNÍ ZAHRÁDKAŘENÍ	47
5.2 NÁHRADNÍ BABIČKY	47
6. SOUSEDSKÉ TRHY – SNÍŽENÍ ANONYMITY NA LESNÉ	49
6.1 ZDROJE INSPIRACE	49
6.1.1 ZAHRANIČNÍ	49
6.1.2 DOMÁCÍ	49
6.2 NÁŠ KONCEPT	50
6.3 PŘIHLÁŠENÍ A SCHVÁLENÍ VÝROBKŮ	50
6.4 PRŮBĚH TRHŮ	51
6.5 ZAJIŠTĚNÍ STOLŮ A ELEKTŘINY NA SOUSEDSKÉ TRHY	52
6.6 ČETNOST TRHŮ	53
6.6.1 PRVNÍ SOUSEDSKÝ TRH	53

6.6.2	DRUHÝ SOUSEDSKÝ TRH.....	54
6.6.3	TŘETÍ SOUSEDSKÝ TRH	54
6.7	PROPAGACE	55
7.	LAVIČKY PRO TEENAGERY	56
8.	VLAJEČKOVÁNÍ.....	58
8.1	ODSTRANĚNÍ EXKREMENTŮ	59
8.2	VLAJEČKY - EXPERIMENT	59
8.2.1	VÝSLEDKY POZOROVÁNÍ.....	61
9.	OHNIŠTĚ A GRILL SPOTY	62
10.	VÝVOJ REALIZACE PROJEKTU	67
10.1	UČINĚNÉ KROKY	67
10.2	VIZE DO BUDOUCNA	68
	ZÁVĚR	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
	SEZNAM OBRÁZKŮ	73
	SEZNAM TABULEK	74
	PŘÍLOHY	75

RESUMÉ

The aim of the whole project was to find a way how to efficiently involve citizens of a smaller urban area in the improvement of the area they inhabit by various types of civil projects. The corner stone of every civil project is the willingness and enthusiasm of the inhabitants to sacrifice their free time for the welfare of the community, therefore the core of our proposals concentrates on the creating or maintaining the community itself. Moreover, we chose a Brno's city district called Lesná for the implementation of our concrete proposals, so that the reader is provided with a more detailed and solid picture of the whole process of implementation.

The whole structure of our project was inspired by the seven steps plan of civil association AGORA which describes the procedure of a successful implementation of a civil project.

In the first part and the first step at the same time we present all of our proposals at the general scale that we divided in two types – projects of smaller extent and projects of larger extent. We also stress the necessities of the preparatory phase illustrated by our own attempts and observations.

The second part is consecrated to the projects of smaller extent, where we develop the step of setting the rules and formal procedure and then we continue with various ways of motivating the citizens to participate in such projects. Furthermore everything mentioned above is illustrated on our civil project called “Citizens for Lesná” in the frame of which the citizens have the possibility to repair the public assets, especially benches and to plant flower beds in their surroundings.

The projects of the larger extent are described in the third part. Again, we focus on the formal side of the implementation followed by the motivation of the inhabitants. The first project of this type are the so-called “neighbors’ markets” that enables all the inhabitants of the neighborhood to offer their products such as home-made cakes or planted vegetable to each other and at the same time to participate at the cultural program of the event. Our second proposal concerned manufacturing of the “benches for teenagers” which would be done by the older pupils of the local schools in Lesná. The fact that a person sits on the top of the bench with his feet on the lower part of the bench is considerably attractive for teenage children and at the same time, the benches are protected against damage from sitting on its backboard. As our third proposal, we present the grill-spots and fire-places which would be publicly accessible and would enable the locals to spend a joyful afternoon having a family barbecue. Finally, we thought of a way how to dispose of the dogs’ faeces issue by flagging the faeces, creating the social press on the problematic dog owners and deterring them from continuing in their doings.

In the next part we focus on the various means of propagation, which range from flying posters, writing articles to local newspaper, running a project's website to creating a promotion video. We made the propagation materials for Lesná for the illustration sake.

The last part is devoted to the balancing of the whole project with the aim on its weak and strong sides together with future vision of the project in Lesná district.

ÚVOD

Tato práce si za svůj hlavní záměr klade navrhnout možné oblasti pro realizaci občanského projektu, tedy projektu, jehož cílem je zapojit občany do zlepšení okolí, ve kterém žijí, a začít tak budovat místní komunitu aktivních občanů. Již Jean-Jacques Rousseau ve svém díle *O společenské smlouvě* prohlásil: „*Jakmile veřejná služba přestane být hlavní záležitostí občanů a když slouží svou peněženkou než svou osobou, je stát již blízko své zkáze. Slovo finance je slovem otroka; je neznámé v obci. V opravdu svobodném státě konají občané vše vlastními rukama a nic penězi.*“¹ Tato nadčasová myšlenka je bohužel aktuální i v dnešní době, kdy občané také raději přenášejí velkou část veřejné služby na své zastupitele. Jedním z úkolů projektu je tak představit proces, ve kterém si občané sami a dobrovolně spravují veřejné prostranství a obecní majetek („pracují vlastními rukama a ne penězi“). Práce je rozdělena do dvou základních předmětně odlišných částí. První část se zabývá institucionálním zajištěním „malých“ projektů se zapojením občanů. Oblastmi, ve kterých se občan může zapojit, je oprava a údržba drobného obecního majetku a výsadba okrasných květin. Projekt stavíme na principu, ve kterém občan poskytne svou práci a obec mu za to proplatí náklady na materiál.

Druhá část práce je zaměřena na konkrétní návrhy, jak mohou občané sami přispět ke zlepšení okolí, v němž žijí, a budování komunity, a to již bez přímé účasti radnice. Smyslem je svést občany dohromady ke společné aktivitě, aby tak překonali pocit odcizení a anonymity, který se v dnešní době ve velkých městech rozmáhá. Stejným nápadem jsou tzv. Sousedské trhy, v rámci kterých by občané měli možnost nabízet domácí výrobky, a to buď za peníze, nebo formou směny. Dále představujeme lavičky pro teenagery, které by si vyráběli přímo mladiství a děti ve spolupráci se základními školami. Navrhujeme také možné řešení problému s psími exkrementy, a to za pomoci tzv. „vlaječkování“, které vytváří psychologický tlak na nezodpovědné „pejskaře“, a nutí je tak po svých mazlíčcích uklízet. V práci také popisujeme projekt Ohniště a grill spoty, kde si občané mohou opéct špekáček či ugrilovat večeři. Na závěr pak představujeme kroky, které jsme již učinili k realizaci, a vizi projektu.

Aby byl projekt úspěšný, navrhujeme začlenit do zpracování i poznatky občanského sdružení AGORA,² které shrnují do sedmikrokového programu realizace projektu. Sedm kroků zahrnuje přípravu, určení pravidel hry, motivaci a zapojení občanů, výběr aktivit, tvorbu plánů a přípravu aktivit, rozhodování a implementaci. Úvodní tři kroky zohledňujeme i při navrhování našich projektů, které dělíme na tzv. projekty malého charakteru a projekty velkého charakteru. Nejprve popisujeme tyto dvě části projektu a věnujeme se bodu číslo 1, tedy přípravě, neboť ta je pro jakýkoliv projekt podobná. Následně se zabýváme samostatně projekty malého charakteru a velkého charakteru, kde určujeme pravidla hry (bod číslo 2). Ty jsou již pro jednotlivé projekty různé. Dále představujeme návrhy, jak motivovat a zapojit občany. Nedílnou součástí tohoto bodu je propagace (bod číslo 3). Ostatní kroky se již týkají samotné realizace.³ Náš projekt jsme se rozhodli zacílit na brněnskou čtvrt

¹ Rousseau, J. (2002): *O společenské smlouvě*. Aleš Čeněk s.r.o., s. 156. ISBN 80-86473-10-4.

²Občanské sdružení Agora Central Europe (Agora CE) se snaží o spolupráci mezi občany a radnicí měst a obcí v České republice. Sdružení bylo založeno v roce 1998 z iniciativy dvou holandských subjektů – Stichtung Agora Europa a Institutu pro veřejnost a politiku. Cílem Agory je přispět ke zlepšení komunikace mezi místní samosprávou, státní správou a občany. Sdružení při své práci vychází ze sedmikrokového participačního modelu. Při dodržení těchto zásad se plánování a rozhodování může zúčastnit více lidí (od samotných občanů přes zastupitele města či členy radnice až po nevládní organizace). Tím se dosahuje maximálně efektivních výsledků.

³ Pro zvědavé čtenáře krok č. 4 **výběr priorit** zahrnuje diskusi všech zájemců a účastníků s cílem sestavit seznam prioritních problémů a možných řešení a vytvoření pracovních skupin. Krok č. 5 se týká **tvorby plánů a přípravy aktivit** – v této fázi se vytváří akční plány řešení, které jsou následně předloženy veřejnosti i zastupitelstvu na dalším veřejném setkání, kde se o navržených možnostech diskutuje. V kroku č. 6, **rozhodování**, zastupitelstvo rozhodne, které akční plány budou realizovány, sestaví se časový plán a vyčlení se prostředky na zvolené projekty. V konečné fázi, **implementaci**, jde o realizaci akčních plánů samotnými občany a úředníci informují o probíhajících akcích. Blíže na Agora Central Europe – společnost pro demokracii a kulturu. [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <<http://www.agora-ce.cz/>>

Lesná. V průběhu práce se zaměřujeme jak na obecné principy a zásady, které při přípravě a průběhu samotného projektu mohou být společné pro jakoukoliv obec či městskou část, tak konkretizujeme jednotlivé kroky speciálně pro Lesnou. Z tohoto důvodu jsme náš projekt nazvali název „Občané pro Lesnou“.

A. PŘÍPRAVA PROJEKTŮ MALÉHO A VELKÉHO CHARAKTERU

1. POSTUP PŘÍPRAVY

V této fázi je potřeba mít nápad, jak zlepšit veřejné prostranství, komunální majetek obce či vztahy mezi samotnými obyvateli nebo zvýšit angažovanost obyvatel, což je právě podstatou občanských projektů. O jednotlivých nápadech by pak měly probíhat diskuse mezi občany, pracovníky radnice a politiky. Mezi úkoly patří také zjistit, zda je na radnici je vyslovena podpora pro interaktivní rozhodování mezi ní a občany. Aby měl projekt smysl a význam a šanci se realizovat, je nutné podporovat celou koncepci účasti občanů na řešení vybraných problémů. V tabulce jsou shrnuty poznatky, které jsme získali v průběhu tvorby práce a uvádí, co vše při přípravě projektu je třeba udělat. Níže jsou pak jednotlivé body rozvinuty.

Tabulka 1: Příprava projektu

1	Mít nápad konkrétního projektu
2	Mít přibližnou představu o tom, jak by projekt měl vypadat (popis projektu)
3	Udělat analýzu obyvatelstva (mít k dispozici demografické údaje)
4	Zjistit názory občanů dané obce na projekt (provést anketu mezi obyvateli)
5	Diskutovat o projektu s pracovníky radnice a úřadu
6	Předběžně zjistit, kdo by se projektu ujal (účastníci projektu)

zdroj: vlastní zpracování)

Mít nápad konkrétního projektu a představu o tom, jak by měl projekt vypadat

Nejprve kterýkoliv občan, skupina občanů či občanské iniciativy a sdružení musí přijít s konkrétním nápadem projektu, který by chtěli ve své obci realizovat. Než s návrhem předstoupí před pracovníky radnice či městského úřadu, je potřeba mít představu o tom, jak by projekt měl vypadat, proč ho uskutečnit, jaký je smysl a cíl projektu a přibližně vědět průběh projektu.

Udělat analýzu obyvatelstva

Analýzou obyvatelstva se myslí především zjistit si demografické údaje o obyvatelstvu na území, pro které se projekt vztahuje. Data jsou dostupná na stránkách Českého statistického úřadu pro každou vesnici, město i městské části. Údaje by měly být poskytnuty i přímo na radnici dané obce. Při analýze zjišťujeme podíl dětí, dospělých a občanů nad 65 let ze všech obyvatel obce, počet obydlených bytů a rodinných domů. Pokud máme k dispozici tyto informace, můžeme pak jednotlivé projekty zaměřit například na snižování anonymity mezi občany, pokud žijí především v panelových domech, nebo naopak můžeme zavádět různé tradice, pokud se občané mezi sebou znají. Návrhy lze také směřovat pro určité skupiny obyvatel – například starší občany pokud zjistíme, že mají v obci největší podíl.

Zjistit názory občanů dané obce na projekt

Je dobré také znát názory samotných obyvatel dané obce, proto je vhodné provést mezi těmito občany anketu. Každá anketa by dle našich poznatků měla splňovat následující podmínky:

1. reprezentativní vzorek, tzn. zahrnout názory občanů obou pohlaví, všech věkových kategorií, dále jak ekonomicky aktivních, tak i neaktivních, a především lidí s trvalým místem bydliště, ve kterém je projekt plánován
2. uspořádat výhradně na území, kterého se projekt týká
3. pomocí uzavřených i otevřených otázek zjistit názory na spokojenost či nespokojenost s aktuálním stavem prostředí, ve kterém bydlí

4. pomocí uzavřených otázek se zeptat na připravovaný projekt
5. dát volný prostor k vyjádření

Diskutovat s pracovníky radnice a úřadu

S podklady o projektu a informacemi o obyvatelích je třeba pak přijít za radními, představit jim projekt a zjistit jejich názory a stanoviska. Diskuse s pracovníky radnice může být přínosná, neboť mohou poukázat na možná úskalí připravovaného projektu, případně dát podněty, co upravit, co zlepšit, kudy se dále ubírat.

Předběžně zjistit, kdo by se projektu ujal

Nedílnou součástí přípravy projektu je zjistit, kdo všechno by se na projektu podílel. To znamená informovat o projektu kromě radních také občanská sdružení a iniciativy působící v dané obci, případně mateřské a základní školy či domovy pro seniory. I v této fázi doporučujeme dívat se po různých nadacích a případných sponzorech.

Nyní tyto kroky, které by měl při přípravě projektu dodržet každý navrhovatel, popíšeme konkrétněji vzhledem k našemu projektu a specifikujeme pro brněnskou čtvrť Lesná.

1.1 STRUČNÝ POPIS PROJEKTŮ

V části práce nazvané **projekty malého charakteru** je primárním úkolem představit krok za krokem jednoduchý a funkční proces potřebný k realizaci projektu jak ze strany občana, tak ze strany obce/městské části. Popsán je postup, jak obyvatel nahlásí, že chce změnu veřejného prostranství a majetku, zejména opravu laviček, oplocení, starých budov či vyčištění graffiti a jak samotnou změnu provede. Smyslem je ulehčit obci/městské části správu obce/čtvrti, podnítit iniciativu a vzbudit zájem v občanech o své okolí a poskytnout jim možnost tento zájem v podobě určitého záměru uskutečnit. Občané si pak budou svého okolí více vážit a chránit ho před poškozením.

Tato část práce se zaměřuje na údržbu a drobné opravy veřejného majetku a prostranství. V momentě, kdy občan zjistí, že je něco poškozené, oznámí to na úřad obce/městské části pomocí formuláře. Ten bude v elektronické podobě přístupný na stránkách obce/městské části. Jelikož počítáme i se zapojením občanů bez přístupu k internetu, formulář bude dostupný také v tištěné podobě, a to v místním periodiku. Druhým krokem je samotné zapojení do oprav či údržby. Počítáme totiž s tím, že ne vždy se bude jednat o stejnou osobu, která problém nahlásí. Umožníme tak lidem, kteří nejsou tolik zruční či fyzicky zdatní, aby se zapojili alespoň dohlížením nad stavem komunálního majetku. Přihlašování se k opravě bude probíhat prostřednictvím výše zmíněných webových stránek, kde budou potřebná místa zveřejněná formou inzerátů. Ty budou rovněž vycházet v místním periodiku, avšak přihlašování zde bude probíhat emailem, telefonicky či osobně na úřadu městské části. Následně se občané dohodnou s příslušnými zaměstnanci úřadu městské části na konkrétních podmínkách opravy/údržby, především na materiálu, který bude třeba obstarat. Dále zde bude možnost vypůjčit si běžné nářadí oproti kauci. Po provedení samotné opravy bude následovat převzetí ze strany úřadu obce/městské části a kolaudace, která bude nutnou podmínkou pro proplacení nákladů. Kromě pocitu z dobře odvedené práce a zvelebením svého okolí by každý aktivní občan dostal veřejnou pochvalu, a to v místním periodiku či na webových stránkách.

Protože tento institucionální projekt je zaměřen i na zlepšení zeleně, zahrnujeme zde výsadbu rostlin, která by zkrášlila prostranství, kde se pohybují nejen občané městské čtvrti, ale rovněž návštěvníci. Protože tato část potřebuje mít své institucionální zajištění (nelze rostlinu vysadit kdekoliv), řešíme výsadbu v této části. Občan na radnici nahlásí svůj záměr v dané lokaci vysadit okrasné rostliny, což by samozřejmě muselo podléhat schválení. Posuzovala by se zejména účelnost a finanční nákladnost takového kroku. Obdobně by si občan mohl oproti kauci vypůjčit nářadí a po úspěšné kolaudaci ze strany radnice by mu byly proplaceny náklady na zakoupené rostliny. Realizované výsadby by byly opět zveřejněny v místním periodiku.

V následujícím textu jsou podrobně rozepsány jednotlivé kroky, které jsou potřeba k realizaci projektu, a je poukázáno na případná úskalí, která mohou vyvstat. Na místech, kde se nabízí více než jedno řešení, jsou zhodnocena všechna řešení a následně je doporučeno, z našeho pohledu, to nejlepší.

Ačkoliv je postup níže specifikován pro brněnskou čtvrť Lesná, lze jej použít a přenést na jakoukoliv městskou část, případně na celá města a vesnice.

Ve druhé části práce nazvané **projekty velkého charakteru** zpracováváme několik návrhů, které by se mohly uskutečnit v jakémkoliv městě či městské části, nebo vesnici. Jedná se o konkrétní možnosti, jak podpořit občany v aktivitách, které by vedly ke zlepšení prostředí obce, kde žijí.

Nápady projektů mohou být různé, každý občan může přijít se svým vlastním návrhem. Do našeho projektu jsme vybrali nakonec tři oblasti, kterými se budeme zabývat. První je návrh akce, tzv. Sousedských trhů, od kterých si slibujeme posílení soudržnosti mezi občany. Tyto trhy by byly spojeny i s doprovodným programem. Druhou oblastí, které se věnujeme, je vybudování tzv. laviček pro teenagery. Lavičky jsou ve čtvrti devastovány především mládeží, a tímto nápadem, kdy bychom teenagery zapojili přímo do jejich tvorby, chceme tento neblahý fenomén minimalizovat. Dále představujeme projekt, jak bojovat proti psím exkrementům. V závěru popisujeme tzv. Ohniště a grill spoty, kde si občané bez přístupu k ohništi či grilu mohou opéct špekáček či ugrilovat maso a zeleninu.

Projekty jsou opět navrženy pro Lesnou. Tato čtvrť je nazývána generací panelových domů. Od výše zmíněných aktivit si slibujeme mimo jiné i snížení anonymity mezi občany navzájem a posílení jejich vzájemné soudržnosti, takže se budou další občanské projekty pořádat o to snáze. Proto musíme ze začátku vycházet z toho, že jsou občané mezi sebou zatím spíše nedůvěřiví a tolik se navzájem neznají.

1.2 ANALÝZA SOCIÁLNÍ A DEMOGRAFICKÉ SITUACE NA LESNÉ, ZÁKLADNÍ INFORMACI O LESNÉ

Čtvrť Lesná patří do městské části Brno-sever, jedné z největších brněnských částí, kam kromě ní spadají Husovice, Černá pole, Soběšice a část Zábřovic. Je to poměrně mladá čtvrť vybudovaná v 60. letech minulého století (viz níže). Podle informací Českého statistického úřadu⁴ v současné době, respektive v roce 2011 při posledním sčítání lidu, domů a bytů, žije na Lesné 16 152 obyvatel, z toho 8 699 žen a 7 453 mužů. Ve věku 65 let a více zde žije necelá třetina obyvatel, přesněji 4 892 lidí, naopak dětí ve věku 0-14 let je 2 002. Ekonomicky aktivních obyvatel je 7 168. Z informací lze dovodit, že občané ve věku 15-64 let tvoří největší část obyvatel Lesné, nicméně starší občané tvoří značný podíl obyvatel, což je společenským trendem po celé České republice. Ve čtvrti převažují byty, obydlených je téměř 8 000, rodinných domů se nachází ve čtvrti necelých 500. *Tyto údaje je důležité si zjistit – dle věkové struktury obyvatel i počtu bytů a domů je pak dobré směřovat projekty a zaměřovat je na převažující věkovou skupinu i na charakter lidí, kteří v tomto případě bydlí většinou v panelových domech.*

Dnešní městská čtvrť Lesná stojí na svahu, který dříve sloužil jako vojenské cvičiště. Prostor se rozkládal mezi soběšickým lesem a železniční tratí vedoucí do Tišnova, proto se oblasti původně říkalo Za Tišnovkou. Název Lesná nese tato část Brna od roku 1965. Tento členitý a zalesněný prostor se rozhodli architekti pod vedením Františka Zounka a Viktora Rudiše přebudovat v nové panelové sídliště, kde na ploše zhruba 100 hektarů měli vystavět 6000 bytů pro 20000 lidí. Architekti se nedrželi tradiční představy městské zástavby s geometrickými obrazci ulic a chodníků, ale inspirovali se finskou Tapiolou – předměstím zasazeného do přírody. Podobně na Lesné jsou panelové a cihlové domy a zeleň ve vzájemné harmonii. Lesná byla původně rozdělena na 4 okrsky, z nichž v každém byly 2 mateřské školy a 1 základní škola, hospodářské objekty či areál občanského vybavení

⁴ Český statistický úřad (2014). [online]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>.

s obchody, základními službami, restaurací a menším společenským sálem – tyto budovy měly sociální funkci. Dnes už areály tuto funkci nemají a slouží jen jako obchodní centra. Bohužel Lesná nebyla dostavěna podle původního projektu, nedošlo zde k vybudování vstupní brány či celkovému kulturnímu, správnímu a obchodnímu centru. Postaven nebyl ani kostel, sauna, kluziště, středisko řemesel či letní kino v amfiteátru Čertově rokli, což je unikát sídliště, neboť tento lesík spojuje východní a západní část čtvrtě.

Po vzniku samostatné České republiky se začalo sídliště regulovat. Návrhy původních architektů na regulaci nebyly brány v potaz a sídliště ztratilo a postupně dále ztrácí svůj charakter. Postupy radnice a magistrátu nevratně poškodily promyšlenou pohledovou strukturu Lesné. Panelové domy mají nástavby, které stíní dalším budovám, v rámci zateplení má každý dům jinou barvu či jiný druh balkónu. Jeden společenský areál byl zbourán a na jeho místě byl postaven bytový komplex. Podobný návrh se v současnosti týká dalšího takového areálu. Kvůli přestavbám, zahušťování sídliště na úkor zeleně a developerským záměrům vznikají na Lesné občanské iniciativy a sdružení a dlouhodobě se uvažuje o vyhlášení Lesné jako celku za národní památkovou zónu.⁵

Jelikož Lesná je čtvrť s více jak 16 000 obyvateli, jsou si lidé vzájemně cizí. Anonymitu se městská čtvrť snaží snížit Dnem radnice, což je nejvýznamnější společenská událost konající se na území Lesné každým rokem zhruba v polovině června. V roce 2013 radnice uspořádala sportovně-zábavní odpoledne v areálu Tělovýchovné jednoty Start na ulici Loosova, které se v letošním roce bude opakovat. Další společenské a kulturní akce pořádané radnicí se ve čtvrti nekonají, uskutečňují se však v sousedních čtvrtích, např. Slavnosti vína, Vítání jara či rozsvěcování vánočního stromečku v Černých polích.⁶

Občané jsou o dění na Lesné a v celé městské části Brno-sever pravidelně informováni v měsíčním periodiku Severník vycházející v nákladech 26 000 kusů, dále na besedách přímo s panem starostou pořádaných jednou za čas například v kavárnách, dále na webových stránkách www.sever.bрно.cz a také na úřední desce. Lesná není pokryta rozhlasem a nemá také informační kanál v televizi.

Na sídlišti působí občanské sdružení Ježkova, která nese název podle jedné z ulic na Lesné a také kvůli tomu, že jejich první aktivitou byla záchrana dětského hřiště právě na ulici Ježkova. Toto občanské sdružení je skupinou lidí, převážně obyvatel Lesné, kterým není lhostejné, jak vypadá jejich okolí, a kteří se snaží svou aktivitou přispívat ke zlepšování životního prostředí i vztahů mezi lidmi.⁷

Obyvatelé průběžně reagují na nedostatky na Lesné a podávají radnici nápady, jak zlepšit společenskou situaci či zdokonalit veřejný prostor. V rámci našeho projektu jsme jejich nápady vyslechl v anketě.

1.3 ANKETA MEZI OBČANY

Začátkem měsíce dubna jsme mezi obyvateli Lesné uskutečnili anketu, kterou jsme se dotazovali místních občanů na jejich názory na různé části našeho projektu. Otázek bylo šest a zněly následovně:

- 1) Jste spokojený/á s aktuálním vzhledem Lesné? (myslíme míru znečištění, zeleň, ...) Pokud nejste spokojený/á, tak proč?
- 2) Jak se vám líbí myšlenka zapojení občanů do dění na Lesné? (spolupráce s radnicí, setkávání občanů, zlepšování veřejného prostranství, ...)
- 3) Kdyby si obyvatelé Lesné měli možnost sami si spravit lavičku, dětské hřiště, ploty či vysadit rostliny, kde chtějí, na náklady městské čtvrti (materiál hrazený radnicí, ale samotná práce by byla jen na Vašem dobrovolnictví), byli byste se ochotni zapojit do takovýchto činností? Proč

⁵ Maleček, M. (nedat). *Sídliště Lesná – unikátní příklad panelového obytného celku* [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://www.krizovatkyarchitektury.cz/2013/download/malecek_clanek.pdf>.

⁶ Osobní korespondence s pracovníkem radnice Brno-sever (2014)

⁷ Občanské sdružení pro životní prostředí na Ježkové, Brno-Lesná. [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <<http://www.osjezkova.estranky.cz/>>

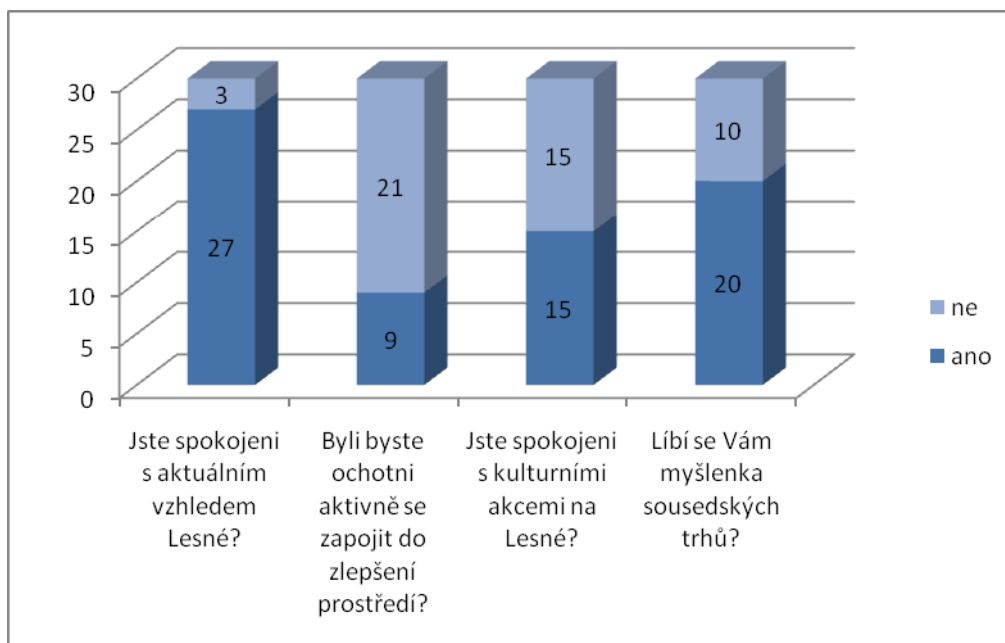
ano? Proč ne? Co Vás odrazuje? Kdyby za to byla drobná odměna, třeba poukázky do obchodu, zapojili byste se?

- 4) Jak jste spokojený/á s kulturním vyžitím na Lesné? (sdružování občanů, kulturní akce, ...) Stačí Vám Den radnice? Byl/a byste pro pravidelná představení v místním amfiteátru v rokli?
- 5) Chtěl/a byste, aby se konaly na Lesné sousedské trhy (třeba 2x ročně) s výrobky, které si vyrobí sami obyvatelé Lesné?
- 6) Vaše náměty na zlepšení Lesné či jiné připomínky?

Do ankety se zapojilo 30 náhodně vybraných občanů Lesné zastupující věkové kategorie od 20 let (studenti) až po cca 70 let (obyvatelé v penzi), 13 mužů a 17 žen. Většina dotázaných je více méně spokojená s aktuálním vzhledem Lesné, třem dotázaným vadí zastavování volných zelených ploch. Myšlenka zapojování se do dění na Lesné připadá většině respondentů zajímavá včetně nápadu oprav veřejného prostranství a majetku. Zde už jsou ale protichůdné názory. Zapojit se zmíněným způsobem by byla ochotna asi třetina respondentů (devět dotázaných). Někteří rádi a pravidelně, ale jiní jen nárazově či v podobě pomocných prací. Důležitá je i motivace pro občany, například zisk poukázek do obchodu. Záporné odpovědi byly zdůvodněny nedostatkem času, neochotou, případně obavou, že by opravený majetek byl následně zničen mládeží. Respondenti nebyli jednotní ani v otázce kulturních akcí. Přesně polovina respondentů je spokojena s kulturními akcemi, avšak často se Dne radnice, tradiční kulturní akci pořádané v červnu, ani neúčastní. Druhá polovina by uvítala více kulturních akcí i prostor ke kulturnímu vyžití. Možnost sousedských trhů byla zajímavou nabídkou pro dvě třetiny dotázaných, nicméně spíše než aktivní zapojení respondenti uvažují jen o tom, že by se trhů účastnili pouze pasivně, tj. bez prodeje vlastních výrobků. Zbylé třetině se nápad moc nezamlouvá. Mezi hlavní náměty od respondentů, které bychom v projektu mohli řešit, je problematika „pejskařů“, respektive exkrementů od psů, a oplocení dětských hřišť.

Anketa nám pomohla zjistit aktuální otázky, které občané řeší, a zároveň nám byl dán pohled, co si sami obyvatelé Lesné myslí o připravovaném projektu. Některé odpovědi, například problém s exkrementy, nás inspirovaly k návrhu řešení, jak se s touto problematikou pokusit vyrovnat.

Obrázek 1 – Výsledky ankety

(zdroj: vlastní zpracování)

1.4 DISKUSE O PROJEKTU S ÚČASTNÍKY RADNICE

Projekt se začal promýšlet důkladněji od půlky měsíce února. Již koncem března jsme kontaktovali radnici Brna-severu, konkrétně pana Bc. Martina Ingra, a informovali ho o soutěži MUNISS i našem záměru navrhnout tento projekt pro městskou čtvrť Lesná. Rovněž jsme si domluvili s panem starostou Ing. Rostislavem Haklem osobní schůzku, která proběhla začátkem měsíce dubna. Zde jsme představili naše myšlenky a nápady, zatím v mlhavé podobě. Pan starosta nám poskytl několik cenných rad a komentářů, ale i kritických připomínek. Upozornil na to, že Lesná je specifickou mladou čtvrtí velikosti okresního města, kde se lidé mezi sebou neznají, a pokud mají spolupracovat a zlepšovat veřejné prostranství a majetek, je třeba posílit jejich soudržnost. S touto informací jsme nadále pracovali a v naší druhé části projektu jsme navrhli akce, které zdejší komunitu více stmelí. Vedení městské části se vyslovilo pro vzájemnou interakci občan-radnice při projektech a pro podporu připravovaných projektů. Schůze byla přínosná také k získání dalších kontaktů na pracovníky radnice.

1.5 ÚČASTNÍCI PROJEKTU – KOHO JSME DÁLE OSLOVILI

V měsíci dubnu jsme rovněž zkontaktovali občanské sdružení Ježkova působící na Lesné. Schůze byla přínosná v mnoha ohledech. Občanské sdružení samo pořádá pro občany během roku několik akcí, a tudíž mají zkušenosti zejména s tím, které akce se lidem líbí a jak je zorganizovat. Velmi se jim zamlouval nápad Sousedských trhů, kde si představují, že občané přijdou na trh s čímkoliv, i s nepotřebnými věcmi, které mají doma a je jim líto je vyhodit. Hlavní smysl Sousedských trhů však spatřují v setkávání občanů, možnosti si spolu popovídat a případně zavzpomínat na jejich zážitky a vzpomínky z Lesné. Představa občanského sdružení tak přesně splňuje náš záměr projektu. Občanské sdružení pochválilo mimo jiné i další návrhy, jako jsou lavičky pro teenagery či výsadbu okrasných rostlin. Navrhlo také udělat „most“ vedoucí přes Čertovu rokli, který by spojoval „východní“ a „západní“ část Lesné; nicméně tento návrh nesplňoval úplně kritéria zadání projektu, a proto jsme od něho upustili.

Výše jsme popsali, jak jednotlivé obecné kroky při přípravě projektu vypadaly v našem konkrétním případě. Tyto konkrétní kroky mohou sloužit jako návod dalším obcím či jejím částem, případně jako inspirace. Rovněž je vidět, že od samotného nápadu v polovině měsíce února k představení projektu a debatě s vedením radnice uběhly zhruba dva měsíce. Můžeme si tak udělat obrázek o tom, jak jednotlivé kroky dlouho trvají. V další části se podíváme na určení pravidel hry, tedy stanovení některých základních pravidel a činností vykonávaných v rámci projektu. Půjde o popis postupu začínající nahlášením projektu/problému až po samotnou realizaci.

B. PROJEKTY MALÉHO CHARAKTERU

OBČANÉ PRO LESNOU

2. URČENÍ PRAVIDEL HRY

Podle sdružení AGORA tento krok určuje stanovení některých základních pravidel, což by se mělo dít schválením dokumentu, který definuje cíle projektu a činnosti vykonávané v rámci projektu. Jedná o postup, jak zlepšit veřejné prostranství a majetek samotnými občany. Je zde popsán celý návod od objevení problému až po samotnou realizaci, a to ze dvou úhlů pohledů – jak ze strany samotného občana, tak ze strany pracovníků radnice či úřadu. Jednotlivé kroky jsme nejdříve shrnuli do následující tabulky.”

Tabulka 2: Určení pravidel hry

1	Vytyčení možné oblasti malých projektů, tedy projektů, do nichž se mohou aktivně zapojit občané, a specifikace oblasti občanovi
2	Zjištění aktuálního stavu (jak se to děje nyní)
3	Nahlášení problému/projektu občanem
4	Vyřízení žádosti obcí či městskou částí
5	Přihlášení se občana k realizaci
6	Zajištění materiálu potřebného k vykonání projektu
7	Převzetí díla radnicí a vyplácení prostředků na materiál

(zdroj: vlastní zpracování)

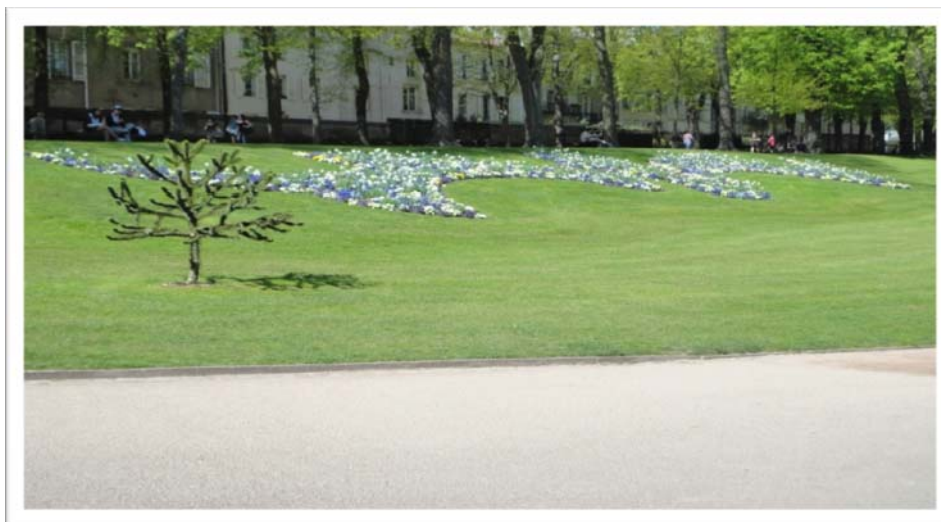
2.1 VYTYČENÍ OBLASTI MALÝCH PROJEKTŮ

Nejprve je důležité si určit, čeho všeho se projekty malého charakteru mohou týkat. Z různých hledisek navrhujeme několik oblastí, do kterých se obyvatelé v rámci zlepšování svého okolí mohou zapojit a ve kterých oblastech již vidíme rizika.

Z ekonomického hlediska, tedy z projektů méně finančně nákladných, a zároveň z hlediska právního **doporučujeme oblasti** nátěr, údržbu a opravu laviček a veřejných oplocení, drobné opravy na sportovištích (např. chybějící síťka na basketbalovém koši, výměna písku) a čištění graffiti. Dále zahrnujeme výsadbu rostlin, které zkrášlí veřejné prostranství. Okrasné rostliny plní v mnoha evropských městech i vesnicích estetickou funkci, a dělají tak dojem nejen na místní obyvatele, ale i na návštěvníky.

Z důvodu bezpečnosti a právní odpovědnosti **nedoporučujeme** občanům zapojit se do **oblasti** oprav atrakcí na dětských hřištích a pískovištích, dále do oprav chodníků a silnic (veřejných komunikací) a do kácení nebezpečných stromů i keřů.

Určit si oblasti je podstatné jak z pohledu občana, aby si ujasnil, do čeho všeho se může pouštět, tak i ze strany úřadu. Úřad by měl pak oblast specifikovat, do čeho přesně se může občan pustit. Například v oblasti výsadby rostlin by měli radní vědět, které pozemky jim patří, a které už náleží soukromníkům.

Obrázek 2 – Okrasné rostliny ve francouzském městě Nancy

(foto: vlastní zdroj)

Obrázek 3 – Rozkvétající růže v německém Stuttgartu

(foto: vlastní zdroj)

2.2 ZJIŠTĚNÍ AKTUÁLNÍHO STAVU

Pod zjištěním aktuálního stavu máme na mysli dohledat si informace, jak se nyní spravuje, zkrášluje a opravuje veřejný majetek a prostranství. Tyto informace jsou důležité pro občana proto, aby se nenavrhoval projekt, který už běží, nebo v minulosti byl zkoušen a neosvědčil se.

Jak se to děje nyní, jsme zjišťovali i v rámci našeho projektu. Na úřadu městské části Brno-sever funguje Odbor životního prostředí, kde pracuje kontrolní pracovník, který zjišťuje závady na veřejném majetku a prostranství a které dané problémy rovněž ohlašuje městské části. Možnost nahlásit problém mají i samotní obyvatelé Lesné. Děje se tak nejčastěji prostřednictvím emailů. Na úřední desce dokonce stojí následující oznámení: „*Vážení občané, městská část velmi uvítá veškeré Vaše připomínky ke stavu veřejné zeleně a k čistotě veřejných prostranství na svém území. Můžete je kdykoliv hlásit na telefonním čísle 545 542 233, na kterém je Vám mimo pracovní dobu úřadu k dispozici záznamník. Děkujeme. ÚMČ Brno-sever*“. Opravy jsou zajištěny pracovníky městské části,

případně firmami, se kterými uzavírá městská část smlouvu. Na tyto záležitosti jsou v rozpočtu Brna-severu vyhrazeny prostředky. Právní odpovědnost přebírá najatá firma či samotná městská část. Skutečnost, zda údržba či oprava proběhla dle představ městské části, kontroluje pracovník (pracovnice) městské části.

Pan starosta, Ing. Rostislav Hakl, vyjádřil kladné stanovisko k tomu, aby si občané z části sami spravovali majetek. K tvrzení, že si pak majetku budou obyvatelé více vážit, přidává protiargument, že si ho budou vážit jen ti, kteří ho opravili, ti ostatní ne.

2.3 NAHLÁŠENÍ PROBLÉMU/PROJEKTU

Verze pro občany s internetem a bez něj

Na začátku celého procesu realizace projektu stojí iniciativa ze strany občanů ve formě nahlášení daného problému či záměru. Způsob tohoto nahlášení musí být co nejvíce efektivní a jednoduchý, aby aktivní občany neodradil. V očích obyvatele obce/městské části není v tomto směru nic horšího než „přehnaná“ administrativa, která ho zdržuje od uskutečnění svého záměru. Nicméně i my považujeme za důležitou především transparentnost celého projektu. Databáze nahlášených nedostatků v obci/městské části by měla být veřejně dostupná a dané revitalizace pak řádně zdokumentované.

Nejprve se podíváme na verzi pro občany, kteří mají přístup k internetu a jsou počítačově gramotní. Za vhodné řešení považujeme vytvoření internetového formuláře doplněného o interaktivní mapu obce/městské části. Inspiraci pro vytvoření takového formuláře můžeme najít například v rámci webových stránek statutárního města Pardubice – tzv. služba Dej Tip,⁸ která v rámci využití služby v terénu je dostupná i jako mobilní aplikace pro smartphony. Interaktivní mapu pro nahlášení nedostatků pak využívá internetový portál společnosti Brněnské komunikace a.s.⁹ Za pomoci této služby by se nedostatek nahlásil úřadu obce/městské části, který by jej nejdříve schválil, a poté na stejné webové stránce i uveřejnil. Formulář by byl přístupný především na oficiálních webových stránkách obce, kde by se vytvořila kolonka pro tyto účely. Volně ke stažení by mohl být i na neoficiálních stránkách, například na sociální síti Facebook, kterými disponuje v dnešní době čím dál tím více obcí.

Samozřejmě ne každý občan má přístup k internetu z pohodlí svého domova. Proto by bylo možné místní nedostatky nahlásit pomocí formuláře v papírové podobě. Ten by byl dostupný v lokálních periodických či občasných, které vycházejí v mnohých obcích a jsou distribuovány většině obyvatel měst, městských částí a vesnic buď do schránek, nebo do společných prostor jednotlivých vchodů. Dále by papírový formulář byl dostupný na obecním úřadu či úřadu městské části, na poště a v lokálních obchodech. Vyplněný formulář by se pak odevzdal na podatelnu úřadu, kde by byl v případě schválení projektu zanesen do internetové aplikace.

Součástí formuláře by měla být i přiložená fotografie nedostatku, který je potřeba řešit. Občan, který problém nahlásí přes internetový formulář a vlastní fotoaparát, může daný projekt sám vyfotit a poslat v příloze elektronického formuláře. V ostatních případech (u obyvatel, kteří nahlásí problém přes internet a nemají možnost místo zdokumentovat a logicky tak foto poslat, a u občanů, kteří využívají papírovou verzi formuláře) by foto současného stavu pořizoval kontrolní pracovník daného odboru obce/městské části. Využití kontrolního pracovníka by bylo sice pro obec méně výhodné (více práce pro zaměstnance), ale na druhou stranu by to usnadnilo práci občanům – tedy nezabývali by se dokumentací a administrativou, ale mohli by tak svůj volný čas věnovat samotnému projektu.

V případě výsadby rostlin občan do formuláře popíše, jakou rostlinu by chtěl zasadit a popíše přesné místo, kde tak chce učinit. V německém Stuttgartu mají projektového manažera na výsadbu. Sami občané mohou přijít, že na tom a tom místě chtějí mít tenhle druh květiny. Manažer se podívá do plánu a žádost schválí, nebo zamítne. Občan se pak o zasazenou květinu i stará, tj. chodí ji například zalévat.

⁸Pardubice. *Dej tip*. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <<http://www.pardubice.eu/dejtip/dej-tip/>>.

⁹Brňáci pro Brno. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <<http://www.brnaciprobrno.cz/>>.

Navrhujeme, aby nějaký pracovník z odboru životního prostředí si přibral úlohu podobnou projektovému manažerovi ve Stuttgartu.¹⁰

Konkrétně na Lesné by formulář byl přístupný na oficiálních webových stránkách Brna-sever¹¹ a na Facebooku, kde se nachází několik skupin věnovaných Lesné, jak oficiálních, tak neoficiálních, mezi něž můžeme zařadit i skupinu Občané pro Lesnou. Dále by byl umístěn i na internetových stránkách projektu s názvem „Občané pro Lesnou“, které by byly vytvořeny speciálně pro tento účel. Pro občany bez přístupu k internetu by byl formulář součástí měsíčníku Severník, který vychází v nákladech 26 000 ks, dále na úřadu městské části a na veřejných místech s velkou koncentrací lidí.

Obrázek 4: Současný stav lavičky v Čertově rokli na Lesné

(foto: vlastní zdroj)

Formulář

Jak bylo zmíněno výše, uvádíme dva typy formulářů, pomocí kterých se občan může přihlásit k projektu. V současné době existuje tendence elektronizovat administrativu, aby ji tak občan mohl vyřizovat přímo z pohodlí svého domova. Tohoto trendu se doporučujeme držet i v našem případě. Jsme si však zároveň vědomi, že ne všichni občané, zvláště senioři, jsou zruční v práci s počítačem a internetem, proto navrhujeme kromě toho i formuláře tištěné.

Elektronická verze

Elektronický formulář by byl dostupný ke stažení ve formátu dokumentu Word, nebo určený k vyplnění přímo na webových stránkách, kde by se tvořila databáze. Výhodou takového formuláře může být skutečnost, že občané nemusí psát žádný e-mail, což pro ně představuje časovou úspornost. Další výhodou spočívá pro obec v úspoře financí – nemusí v případě elektronických formulářů tisknout formuláře papírové, a ušetří tak na nákladech.

¹⁰ Osobní korespondence s pracovníkem radnice ve Stuttgartu.

¹¹ Městská část Brno – Sever. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <<http://www.sever.brno.cz/>>.

Tištěná verze

Pro občany, kteří nevyužívají internet, je ovšem tisková verze formuláře nutností. Tento papírový formulář je oboustranný – na první straně je vlastní tělo formuláře, který občan vyplní, a z druhé strany občan nalezne pokyny zejména pro odeslání. Součástí této strany bude i krátký text, v němž by se projekt představil a navedl čtenáře periodika, jak konkrétně se do něj mohou zapojit. Jeho znění by mohlo bez problémů odpovídat textu na internetových stránkách, aby tak byla zachována jednotná struktura. Zároveň by zde byly uvedeny aktuální inzerce toho, co je třeba opravit.

V tiskovém formuláři by byl uveden i kontakt na odpovědnou osobu, tedy tutěž, která by zajišťovala příjem podnětů prostřednictvím webových stránek. Tato osoba by mimo jiné odpovídala na dotazy občanů týkajících se projektu, a to prostřednictvím telefonu, emailů či pošty.

V periodiku by kromě formuláře mohly být na jiné stránce zveřejněny fotky objektů, které očividně potřebují opravu, a ponuknou tak čtenáře, aby s tímto problémem něco dělali. Později by mohly přibýt i fotografie, které by dokumentovaly zdařilé opravy, nejlépe způsobem známým z televizních reklam – stav PŘED a PO, který by naopak ukazoval, že změna k lepšímu je možná. Obce budou mít k tomuto zřejmě kritický přístup, že se tímto způsobem poukazuje na zanedbaný obecní majetek. Snad ale občané zohlední fakt, že laviček je velký počet, a je tak náročnější je všechny udržovat v dobrém stavu, a zároveň přihlednou k velkému počtu inovací, které obce pro své občany již udělaly.

Velikost formuláře by odpovídala velikosti měsíčníku. Nicméně navrhneme vyznačit nad formulářem a na jedné jeho boční straně přerušovanou čarou a symbolem nůžek místo pro odstříhnutí. Je však třeba dále vzít v potaz, že senioři často nemají přístup k internetu, nebo s ním neumí či odmítají pracovat. A v případě, že by se některý z nich chtěl do projektu zapojit a opravit například lavičku, nebude mít přehled o tom, co je zrovna „v nabídce“. Neradi bychom přišli v realizační fázi o tuto část obyvatel, která může být i přes svůj vysoký věk velice aktivní. Jako příklad může sloužit brněnský občan pan Josef Sedlák, který z důvodu, aby si měl kam sednout a popovídat si s vnukem, svépomocí opravil lavičky v brněnské Masarykově čtvrti.¹² Proto navrhneme využít „systém inzerátů“, který by fungoval jak on-line, tak v tištěné podobě. Jeho podoba by byla zhruba stejná, nepotřebovala by žádné zvláštní úpravy. Pro ilustraci přikládáme návrh takového inzerátu. Poukazujeme však na fakt, že inzeráty by byly dodávány až později s tím, jak se celý projekt bude rozvíjet. V návaznosti na tuto skutečnost by se rozšířilo potřebné místo v periodiku, ale předpokládáme, že ani tak by samotná prezentace projektu, ilustrační fotografie a později inzeráty na opravy nezabraly více jak jednu stránku.

Obsah formuláře

Kromě běžných identifikačních údajů sloužících k určení, kdo podnět podává, nesmí chybět ani identifikace lokace, ve které se objekt nachází, aby si mohl rozhodující úředník například ověřit, zda objekt existuje a zda patří do obecního majetku. Součástí elektronického formuláře by měla být přiložená fotografie, pokud občan vlastní fotoaparát. Jsme si vědomi, že ne každý disponuje fotoaparátem či mobilním telefonem s dostatečně kvalitním fotoaparátem, proto chceme dát ohlašovatelům možnost zaslat formulář bez fotografie, a to v případě, že se rozhodnou, že o problému chtějí dát pouze vědět a samotnou realizaci by nechali na někom jiném. Fotografie by byla následně doplněna odpovědným zaměstnancem z úřadu obce/městské čtvrti. Jako přínos případné přiložené fotografie vidíme ve vytvoření lepších podkladů pro rozhodnutí zaměstnance úřadu o daném záměru, jinými slovy, zda daný objekt skutečně potřebuje opravu. V návaznosti na to se bude ve formuláři po občanech vyžadovat, aby určili, zda se opravy ujmou sami či problém pouze zasílají do databáze. Součástí bude i odhad materiálu potřebného k opravě, např. plechovka barvy či dřevěné latky.

¹² Bořil, M. (2012). *Brňan si neměl s vnukem kam sednout, tak začal opravovat lavičky*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://brno.idnes.cz/brnan-opravil-v-masarykove-ctvrti-sest-lavicek-firt-brno-zpravy.aspx?c=A121114_134614_brno-zpravy_bor>.

Přihlašovací formulář Občané pro Lesnou

Přihlašovatel

Jméno a příjmení			
Bydliště			
Kontakt	E-mail		Telefon
Ohlašovaný problém/projekt			
KDE? – umístění			
CO? – popis problému/projektu			
JAK? – potřebný materiál			
Požadované nářadí k zapůjčení			
Odhadovaná cena			
Poznámky			
Realizaci provedu osobně*	ANO	NE	
Souhlasím se zpracováním osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. *	ANO	NE	
Datum		Podpis	

*Hodící se zakroužkujte

Tabulka 3: Návrh formuláře

POKYNY

1. Vyplněný formulář zašlete poštou, nebo předejte na Úřad městské části Brno-sever na podatelnu či na Odbor životního prostředí a místního hospodářství, na adrese Bratislavská 70, 601 47 BRNO, k rukám odpovědné osoby XXX.
2. Do 14 dnů od doručení formuláře budete telefonicky kontaktováni odpovědnou osobou, zda byl váš podnět přijat k realizaci.
3. V případě, že jste ve formuláři vyjádřili záměr provést realizaci osobně, pracovník Úřadu si s Vámi telefonicky sjedná schůzku, kde se domluvíte na dalším postupu.

(Zdroj – vlastní zpracování)

Tabulka 4: Návrh inzerátu

Projekt: Natření lavičky

Lokace: Brožíkova 5, 638 00 Brno

Potřebné materiály: tmavě hnědá barva, štětec, smirkový papír

(Zdroj – vlastní zpracování)

Ochrana osobních údajů

Jelikož od ohlašovatelů požadujeme poskytnutí jejich osobních údajů, jako je jméno, příjmení či bydliště, vztahuje se na tuto situaci zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „ZOOÚ“). V rámci něho vystupuje městská část (obec) jako tzv. správce, tedy slovy zákona *subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj*.¹³

Drobnou odlišností jsou městské části. Je si třeba uvědomit, že městská část není nadána právní osobností a jedná pouze z pověření města, v případě Lesné tedy z pověření města Brna. Toto sice není nikde v právních předpisech výslovně stanoveno, dá se tak však odvodit především z ustanovení § 20 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „ZoO“), který stanovuje, že *Městský obvod nebo městská část jsou organizační jednotkou města*.¹⁴ Městská část pouze jedná za statutární město, jak vyplývá z § 134 výše zmíněného zákona. Statutární město je v takových případech zpravidla zastoupeno starostou městské části, který tak například podepisuje smlouvy.

Pro čtvrt' Lesnou tak správce osobních údajů bude *de facto* městská část Brno-sever, avšak *de iure* půjde o statutární město Brno, které bude zastupovat starosta městské části Brno-sever. S tímto se pojí

¹³ § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších změn a doplňků k 17. 4. 2014. In: *ASPI verze 2014* [právní informační systém]. Wolters Kluwer, ©2000-2014 [cit. 17. 4. 2014]

¹⁴ § 20 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších změn a doplňků k 17. 4. 2014. In: *ASPI verze 2014* [právní informační systém]. Wolters Kluwer, ©2000-2014 [cit. 17. 4. 2014]

určité právní povinnosti, a to zejména stanovení účelu, za kterým mají být osobní údaje zpracovány, stanovení prostředků zpracování a tzv. oznamovací povinnost podle § 16 ZOOÚ, tedy vyplnění elektronického formuláře oznamujícího zpracování údajů a dostupného na stránkách úřadu.¹⁵

Jako účel zpracování by mohlo sloužit vytvoření databáze přihlašovatelů podniktů. Prostředky bývají dle dikce formuláře často Manuální – vlastními zaměstnanci a Automatizované – vlastními zaměstnanci. Zároveň platí, že po odeslání formuláře má úřad 14 dní na to, aby správce vyzval k případným opravám podání či faktického stavu. Nevyjádří-li se vůbec, platí, že souhlas byl dán.

Distribuce tištěného formuláře v případě Lesné

Za prvé zcela důrazně doporučujeme, jak již bylo naznačeno, využít popularity měsíčníku Brno-sever, zvaný *Severník*, a vložit formulář jako jeho přílohu. Jedná se o informační bulletin městské části Brno-sever a v současné době zdárně plní funkci místního zpravodaje o dění v městské části a o aktivitách úřadu městské části. Vzhledem k tomu, že toto periodikum je distribuováno v nákladech 26 000 výtisků do vchodů a poštovních schránek, zajistí to tak snadný přístup občanovi vyplnit formulář. Zpravodaj je rovněž dostupný v elektronické podobě na webových stránkách úřadu městské části.¹⁶

Kromě Severníku radíme doplnit distribuci formulářů do míst, kde na něj mohou narazit obyvatelé čtvrti, zejména pak senioři, kteří často postrádají přístup k internetu. Za vhodná místa považujeme čekárny u lékařů v místní poliklinice (Halasovo náměstí 1), kde si občané často zkracují volnou chvíli čtením tiskovin. Obdobně je tomu i na poštách (Haškova 17), proto bychom neváhali oslovit místní pobočku České pošty s prosbou o umístění formulářů. V neposlední řadě nám přijdou vhodné pobočky obchodních řetězců, které se nachází na Lesné, jako je Albert, Lidl a Billa, jelikož občané, zejména senioři, si na pultech za pokladnami urovnávají svůj nákup. Na těchto pultech by tedy bylo ideální formulář umístit. Dobře dostupným místem pro rodiče s dětmi jsou mateřské a základní školy, kde by dotazník mohl být umístěn v čekárně pro rodiče, když si vyzvedávají své dítě.

Kalkulace nákladů na tisk formuláře

Tabulka 5: Přehled nákladů na formulář

Černobílý výtisk			
	A4/80g - jednostranně	A4/80g – oboustranně	Internetová verze
Cena za 1 výtisk	0,90 Kč	1,60 Kč	0 Kč

(Zdroj: <http://www.msdbрно.cz/ceniky/cenik-kopirovacich-sluzeb>)

V následující tabulce jsou uvedeny náklady na černobílý výtisk formuláře pro podání návrhu. V rámci našeho projektu zvažujeme nejen zařazení tištěné podoby formuláře jako přílohy místního zpravodaje *Severník*, který vychází každý měsíc v nákladu 26 000 kusů, ale rovněž jeho umístění na veřejná místa, a to v nákladu zhruba 1 000 kusů. Proto jedna sada oboustranně vytištěného formuláře na formát papíru A4/80g vychází na 43 200 Kč, v případě jednostranného tisku pak na 23 400 Kč. Naproti tomu u internetové verze můžeme počítat s náklady takřka nulovými. Uvedené ceny je však nutné chápat pouze jako orientační, neboť zde není zohledněn fakt, že formulář bude tištěn společně s celým periodikem. Proto se dá předpokládat, že skutečné náklady na výtisk výše uvedeného množství formulářů budou ve skutečnosti nižší.

¹⁵Úřad pro ochranu osobních údajů. *Oznámení o zpracování osobních údajů*. [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <<http://www.uouu.cz/oznameni-o-zpracovani-osobnich-udaju.asp#obalhlava>>.

¹⁶Městská část Brno-sever. *Severník*. [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <<http://www.sever.brno.cz/severnik>>.

2.4 VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI OBCÍ ČI MĚSTSKOU ČÁSTÍ

Po doručení formuláře na úřad bude mít obec/městská část, jak je uvedeno v pokynech u verze formuláře, 14 dní na to, aby se vyjádřila k danému návrhu občana. Pokud pracovník obce/městské části vyhodnotí návrh jako nerelevantní, případně zbytečný či nesmyslný, kontaktuje telefonicky daného občana, že se jeho návrh na opravu zamítá. Pokud bude situace opačná, tedy že návrh bude schválen, oznámí se to občanovi rovněž telefonicky a bude mu zaslána elektronická pošta s podrobnostmi. V emailu může navrhnout obec/městská část občanovi její připomínky k návrhu. Součástí mailu bude oznámení o tom, zda obec/městská část zapůjčí požadované nářadí či nikoliv, dále informace o uhrazení nákladů na materiál – zdali uhradí, kdy, do jaké částky a jakým způsobem. Následovat bude poučení, že se práce vykoná formou smlouvy o dílo, která zavazuje občana projekt realizovat a obci/městskou část k proplacení materiálu a zajištění dalších potřebných úkonů (např. kontrolu pracovníkem o správném provedení projektu).

Kritéria hodnocení projektu¹⁷

Jak již bylo napsáno, realizaci každého občanem navrženého projektu musí předcházet schválení ze strany úřadu. Aby byly důvody případného schválení či zamítnutí dané realizace transparentní a obhajitelné, vytvořili jsme návrh čtyř kritérií, na základě kterých by měl pracovník úřadu o možnosti realizace projektu rozhodnout. Navrhujeme, aby každý zvažovaný projekt splnil všechny tyto požadavky, a to bez výjimky. Jedná se o následující kritéria, která jsou v následujícím textu blíže charakterizována:

- Obecná prospěšnost
- Realizovatelnost a udržitelnost
- Přiměřenost výše rozpočtu
- Aktivní zapojení občanů

Obecná prospěšnost

Daný projekt by měl reagovat na důležitý problém či potřebu v dané obci/městské části. Zároveň kritérium obecné prospěšnosti klade důraz na pozitivní citelnou změnu pro místní komunitu v důsledku realizace projektu.

Realizovatelnost a udržitelnost

Kritérium realizovatelnosti a udržitelnosti hodnotí možnosti provedení projektu, a to především z hlediska užití materiálu, technického provedení a finančního zajištění. Pod udržitelnými si pak můžeme představit takové projekty, které mají potenciál dlouhodobého užívání obyvateli obce/městské části a zároveň jejich realizace stejně jako jejich následná údržba nikterak výrazně nezatíží rozpočet obce/městské části.

Přiměřenost výše rozpočtu

Kritérium klade důraz na splnění předem stanoveného požadavku úřadu na maximální výši finančních prostředků, které je ochoten poskytnout na proplacení nákladů jednotlivých typů projektů. Zároveň se tím myslí respektování běžných cen materiálu a nářadí stanových úřadem tak, jak je popsáno níže (viz tabulka běžných cen).

¹⁷ Nápadem na vytvoření kritérií jsme se inspirovali v práci Daněk K. a kol. (2014). *Občanský projekt*. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <<http://muniss.cz/>>.

Aktivní zapojení občanů

Aktivní zapojení občanů je samotnou podstatou občanského projektu. Upozornění na nedostatek na území obce/městské části stejně jako iniciace jeho nápravy, tj. realizace projektu, by měla vycházet ze strany občanů. Realizace projektu musí být provedena fyzickou osobou/osobami, a to bez nároku na finanční odměnu.

Toto kritérium lze chápat jako kritérium pomocné a to ve smyslu, že přednost se dá občanovi, který si sám nedostatek nahlásil a chystá se ho opravit.

Obrázek 5: Graffiti na fasádě panelových domů

(foto: vlastní zdroj)

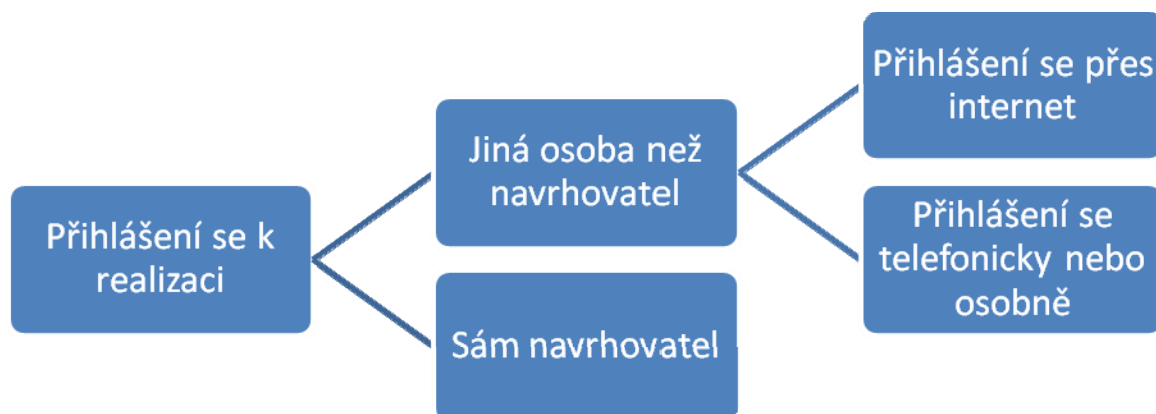
Obrázek 6: Problém s graffiti – lavička na Lesné

(foto: vlastní zdroj)

2.5 PŘIHLÁŠENÍ SE K REALIZACI

Obrázek 7: Schéma přihlášení se k realizaci

(zdroj: vlastní zpracování)

V této fázi musíme rozlišit dvě kategorie. Buď navrhovatel nedostatku či malého projektu bude zároveň realizátorem, nebo navrhovatel a realizátor budou dvě různé osoby.

Zprv se podíváme na verzi jednodušší, tedy takovou, že projekt realizuje osoba, která ho nahlásila. Tento občan po obdržení oznámení, že jeho projekt je povolen, a po dořešení detailů, se může pustit do realizace.

Zadruhé může nastat případ, kdy občan, který projekt nahlásil, ho nebude chtít z jakéhokoliv důvodu uskutečnit. Takový projekt bude zaveden pracovníkem úřadu do databáze na webových stránkách, kde se k němu jakýkoliv občan může přihlásit pomocí políčka přihlásit se k realizaci projektu. Následně pak bude kontaktován pracovníkem Ú a bude mu zaslán mail (viz výše). Rovněž bude aktuální inzerce vytištěna na druhé části formuláře, kde se k projektu telefonicky či osobně na úřadu obce/městské části mohou přihlásit občané, kteří nemají přístup na internet. Po schválení může svůj projekt realizovat.

2.6 ZAJIŠTĚNÍ MATERIÁLU POTŘEBNÉHO K REALIZACI

Stěžejní problém této části je způsob obstarání materiálu a hrazení nákladů na tyto aktivity. Proto níže uvádíme všechny možnosti, na které jsme postupem času přišli, tj. občan si zařídí materiál potřebný k realizaci sám, nebo o něj požádá obec/městskou část. Co se týká financování tohoto materiálu, zde jsou možnostmi hotovostní proplacení nákladů oproti účtence, obec/městská čtvrť obstará a půjčí prostředky oproti kauci či se stanoví běžné ceny za materiál, které by pak obec/městská čtvrť následně proplácela.

2.6.1 POSKYTNUTÍ MATERIÁLU OBČÍ/MĚSTSKOU ČÁSTÍ

Varianta, že občan požádá o materiál obec/městskou čtvrť, by byla vhodná pouze pro obce/městské části, které již mají nějaký zaběhnutý systém pravidelného nakupování. V opačném případě by to pouze komplikovalo práci úřadu. Proto nedoporučujeme, aby materiál kupovala sama obec pro jednotlivé případy a pak ho jen předala aktivnímu občanovi. Přesto možnost požádání o materiál uvádíme ve formuláři. Představa je taková, že obec zavede „erární sklad nářadí,“ ve kterém bude k dispozici základní nářadí a materiál, který by mohla obec k realizaci poskytnout – například hrábě či sekyrku. Právě tento druh zboží obyvatelé žijící v panelových domech nevlastní, neboť ho k běžnému

používání nepotřebují. Půjčka by se mohla dít oproti podpisu. Zde ale narážíme spíše na etický problém, zdali obyvatelé oproti podpisu danou věc vrátí. Starosta městské části Řečkovice a Mokrá Hora pan Marek Vyskot například uvedl, že si nedokáže představit, jak by zapůjčený materiál vymáhal zpět v případě, že jej občan nevrátí. Soudní cestou by to nemělo kvůli dvěma stovkám cenu. Proto takovou možnost zde uvádíme jen jako jednu z možných variant, jak obstarat potřebný materiál k uskutečnění projektu, ale nedoporučujeme ji. Stejně tak nedoporučujeme zapůjčení ze skladu náradí oproti kauci. Domníváme se, že situace, kdy občan sám chce něco spravit, udělat dobrý skutek pro obec/městskou čtvrť a musí ještě složit kauci, by aktivní obyvatele spíše odrazovala od chuti něco konat. Částečným řešením těchto problémů může být situace, kdy občan dostane finance za materiál až po té, co vrátí zapůjčené zboží z erárního skladu náradí.

2.6.2 OBSTARÁNÍ MATERIÁLU OBČANEM A NÁSLEDNÉ PROPLÁCENÍ

Druhou širší variantou je, že občan, který chce realizovat projekt, si koupí potřebný materiál sám. Pokud by se úřad rozhodl pro tuto variantu, bylo by zapotřebí stanovit nějaký horní limit, do kterého budou náklady propláceny, aby občané nekupovali zbytečně drahý materiál. Proplácení by se dělo na základě předložené účtenky z obchodu. Nevýhodou této varianty je fakt, že občané jsou nuceni nakupovat nový materiál. Spousta lidí by však na daný projekt ráda použila materiál z vlastních zásob, který si kdysi zakoupili, všichni jej nevyužili a nyní jim doma „zavazí“. V takovém případě však většinou již účtenka z nákupu tohoto materiálu nebude k dispozici a nebylo by jak tyto občany odměnit.

Proto doporučujeme využít následující řešení. Navrhujeme stanovit „běžné ceny“ za materiál, který by občané použili k opravám. Tyto ceny by byly pevně stanoveny a občan, který koupí materiál, by za něj dostal právě tuto určenou částku. Zabránilo by se tak kupování materiálu zbytečně drahého, případně pro vlastní potřeby. Níže uvádíme návrh standardních částek za prostředky, které by obyvatelé pravděpodobně nejčastěji používali. Sám starosta Lesné pan Rostislav Hakl uvedl, že by tento způsob mohl fungovat na již zavedeném proplácení příspěvků, co se týče bytových fondů, kdy jsou stanoveny právě určité částky, které se za danou potřebnou věc proplácí.

Proplácení by nastalo po vykonání opravy veřejného majetku a po jeho zkontrolování pracovníkem úřadu, zda je daná věc opravena v pořádku. Vzhledem k výše doporučenému okruhu majetku, který je možné spravovat (nátěr, oprava laviček, plotů, čištění objektů od graffiti, ...), by nebyla potřeba zvláštní bezpečnostní kontrola, jako by tomu bylo zapotřebí u opravy např. dětských prolézaček na tamějších pískovištích.

V případě, že občanovi zbude materiál (například nevypotřebuje všechnu barvu na nátěr), bude si moci tento materiál ponechat. Za situace, kdy neodhadne potřebné množství (například zůstane neotevřená plechovka barvy), tak si takový materiál může nechat bez možnosti proplácení od úřadu, nebo ho může úřad vykoupit a předat ho dalšímu občanovi.

2.6.3 STANOVENÉ CENY

Při určování cen jsme vycházeli z průměru cen, které jsme našli u různých firem; zároveň jsou částky určeny jako vyšší než průměr, aby představovaly horní limit. To stejné platí i pro postup při výsadbách okrasných rostlin v další tabulce.

Tabulka 6: Stanovení přibližných cen materiálu

Materiál	Cena
Hoblované dřevěné latě (dle rozměru, typu dřeva a počtu zaoblovaných stran)	90-200 Kč
Barva na dřevo (dle značky)	230 Kč/litr
Hřebíky	15 Kč/100 kusů
Basketbalová síť	120 Kč
Písek	200 Kč/tuna
Odstraňovač graffiti	800 Kč/litr

(Zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka 7: Orientační ceny semen okrasných rostlin

Rostlina	Cena za kus
Bledule	20 Kč
Sněženka	55 Kč
Narcis	20 Kč
Tulipán	20 Kč
Brodie	20 Kč
Maceška	30 Kč
Prvosenka	30 Kč
Zvonek	20 Kč
Sasanka	15 Kč
Jiné	Dle domluvy

(Zdroj: vlastní zpracování)

2.7 PŘEVZETÍ DÍLA

Po provedení opravy je nutné, aby již spravenou věc přišel na místo zkontrolovat pracovník úřadu. Tímto způsobem se zabrání tomu, aby se občan k opravě sice zapsal, ale poté zakoupený materiál použil k osobním účelům a zpětně požadoval proplacení částky úřadem. Funkci kontrolora by si mohl ke svému úvazku přidat pracovník obce/městské části, který má na starost v současné době kontrolu stavu veřejného majetku a prostranství z odboru životního prostředí a místního hospodářství, pokud takový odbor má obec/městská část zřízený (na Lesné tento obor funguje). Kontrolor by závěrečný stav zdokumentoval a provedl příslušnou administraci. Rovněž by pořídil foto opravené věci, aby pak fotografie „před a po“ mohla být vyvěšena na webové stránky a otištěna v místním periodiku.

3. MOTIVACE A ZAPOJENÍ OBČANŮ

V tomto třetím kroku dle sdružení AGORA se věnujeme motivaci občanů a rozšíření projektů mezi všechny obyvatele, čili propagaci. Měly by zde patřit také názorové průzkumy zveřejněné v místních periodikách a uspořádání procházky s občany po problémových místech.

3.1 MOTIVACE PRO OBČANY

Podstatnou složkou celého projektu je motivace samotných obyvatel se do projektu zapojit. Vnitřní motivací by měla být pro každého aktivního občana radost z vykonané práce a udělení tak dobrého skutku – vytvoření něčeho pro své okolí, kde bydlí. Jsme si ale vědomi, že ačkoliv je vnitřní motivace krásná, důležitá je i vnější motivace. Navrhujeme otisknout písemnou pochvalu v místním periodiku jménem úřadu obce/městské části či přímo jménem starosty každému aktivnímu občanovi, který realizoval nějaký projekt. Pochvala by byla uveřejněna i na webových stránkách, pokud s tím daný obyvatel bude souhlasit.

Jednou z možností, jak motivovat občany, je sleva z místního poplatku, případně poukázky do místních obchodů nebo sportovních zařízení. Náročnost každého projektu by mohla být například dopředu ohodnocena jistým počtem bodů (návrh bodů je uveden v tabulce). Určitý počet občanů, třeba pět nejaktivnějších, tedy ti, kteří dosáhli nejvyšší počet bodů, by dostali zmíněné poukázky či slevy. Výše poukázky či slevy by byla provedena přepočtem bodů. Částečnou inspiraci jsme nabrali v obci Jablonné nad Orlicí, kde za třídění odpadu (odevzdané množství papíru, plastů apod.) se dostávají body a jeden získaný bod pak znamená slevu 5 Kč ze svozu komunálního odpadu, kterou obecně každý občan každoročně platí.¹⁸ V našem projektu by body byly vedeny pracovníkem, který by měl na starost agendu celého projektu. Body by rovněž mohly být zveřejňovány na webových stránkách. Následovalo by vyhlášení nejaktivnějšího občana roku, které by proběhlo na veřejné akci. V případě Lesné by se tak mohlo uskutečnit buď na Dni radnice, konané ve čtvrti vždy v měsíci červnu, nebo během doprovodného programu Sousedských trhů (viz druhá část práce).

Tabulka 8: Návrh přidělování bodů za aktivitu v projektu

Úkon	Počet bodů
Natření jedné lavičky/plotu	2 body
Oprava lavičky/plotu	3 body
Odstranění graffiti	1 bod/4m ²
Oprava sportovišť (výměna sítě u koše)	1 bod
Výměna písku na pískovišti	1 bod
Výsadba rostlin a údržba o ně	1 bod
Jiné aktivity	1-3 body dle náročnosti

(Zdroj: vlastní zpracování)

¹⁸ Jablonné nad Orlicí. *Jak třídit komunální odpad*. [online]. [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <<http://www.jablonneno.cz/jak-tridit-komunalni-odpad-v-roce-2012/d-76754>>.

Další motivací, ale již finančně náročnější pro obec/městskou část, by mohlo být vyrobení štítků se jménem občana, který danou věc opravil/realizoval. Tento štítek by byl přišroubován na opravenou věc či poblíž ní tak, aby kolemjdoucí mohli vidět, kdo se na realizaci zvelebnění podílel. Nicméně zde by musela být úřadem pověřena osoba, která by štítky vyráběla a přišroubovávala k dané věci. I tak by byl aktivní občan zvětšen a mohl by být na sebe hrdý.

3.2 PROPAGACE PROJEKTU

V dnešní době se žádný projekt neobejde bez důkladně promyšlené marketingové strategie. Na člověka totiž působí již tolik podnětů, že je těžké ho při této situaci zaujmout. Proto jsme přistoupili k realizaci některých marketingových tahů. Následující text vychází pro potřeby městské čtvrti Brno-Lesná, nicméně podobným způsobem může propagovat projekty kterákoliv městská část či obec.

Kromě již zmiňované přílohy v *Severníku*, který vychází v nákladu 26 000 ks, jsme vytvořili logo celého projektu, propagační plakát, návrh úvodní stránky webové domény www.obcaneprolesnou.cz a především propagační video, na kterém ve zkratce vtípnou formou projekt znázorňujeme. Tuto promyšlenou a důkladnou kampaň navíc doporučujeme doplnit profilem na Facebooku, který je v dnešní době již nutností (ostatně jsme ho již zmínili na plakátu).

Propagační materiál jsme ladili do kreslených motivů, abychom tak naladili v potenciálních příjemcích pocit pohodlí a uvolnění, ve kterém se vrátí do svých dětských let, a nebudou svět, alespoň na okamžik, brát tak vážně. Navíc jsme chtěli navodit dojem, že náš projekt je stejně malebný, jako je sama Lesná. Propagační video je rovněž děláno v úsměvném tónu za zvuků hudby ze slavných pantomimických scének.¹⁹ Výsledkem celé propagace by mělo být zakotvení projektu v povědomí obyvatel Lesné, jako něčeho nového, hravého a s velkým potenciálem. Navíc jsme ve videu ukázali, že například natření lavičky nestojí opravdu tolik času (i když uznáváme, že sestříhané video může být zavádějící), celkově nám očištění a natření lavičky zabralo hodinu a půl, což si myslíme, že je v reálných časových možnostech obyvatel Lesné.

Forma propagace je pak zcela jasná. Zprv se využívá Facebookový profil, který je zdarma a na kterém je již nahrané jak logo, tak plakát a samozřejmě i video. Správcem profilu jsme konkrétně my jako realizační tým, ale předpokládáme, že jakmile projekt pod svá křídla převezme radnice, nebude správcem nikdo jiný než zaměstnanec mající na starost celý projekt, a který by zároveň informoval veřejnost o celkovém dění a vývoji projektu. Spravoval by rovněž webové stránky a odpovídal by na případné dotazy, ať již prostřednictvím emailu, tak telefonu. Plakát by bylo možné vyvěsit na místních školách a veřejných místech. V úvahu připadá i jeho umístění poblíž opotřebovaných laviček či jiného mobiliáře.

Významným krokem při startování projektu byl také Den radnice. V rámci tohoto dne jsme přímo na podiu během akce představili náš projekt, včetně všech informací s ním souvisejících a zmíněny byly také začínající webové stránky. Akce byla důležitým přínosem hlavně pro propagaci mezi občany bez připojení k internetu, kteří by se jinak k potřebným informacím těžko dostávali, a tímto způsobem se jim projekt dostal do podvědomí. Pro větší efektivitu propagace jsme přímo v místě konání akce rozdávali mezi občany propagační letáky, aby si mohli doma sami pomocí internetu dohledat doplňující informace. Občané, kteří se na akci nemohli dostavit osobně, se mohli o našem počínu dočíst v červencovém vydání *Severníku*.

Naším nápadem na další propagaci jsou besedy a sešlosti pořádané jednou za čas panem starostou s občany. Během těchto akcí by pan starosta přítomným občanům představil již probíhající a také plánované projekty, upozornil by je na existenci webových stránek, videí a dalších dostupných informací a následné kroky by již byly pouze na samotných občanech, což je hlavní záměr celého projektu. Jde o další významný způsob propagace mezi občany bez možnosti připojení k internetu.

¹⁹ Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WGRVq-8sWxI>

Propagace by mohla být dále spojena se společenskou, kulturní či sportovní akcí podobného rozsahu jako je Den radnice. Akce by se mohla konat na konci léta, kdy se očekává hezké počasí a lidé by již netrávili tolik času na dovolených, ale stále by měli více času než během školního roku. Ideálním způsobem, jak na akci přilákat co nejvíce lidí, je zaměřit tento den na děti, které by na akci byly doprovázeny rodiči či prarodiči. Tím by se propojil záměr na spojování občanů všech věkových kategorií pomocí kulturních akcí s šířením myšlenek našeho projektu. Z akce by se později mohla stát tradice jako ze Dne radnice. Vhodným dnem by byl poslední víkend v srpnu, který by se mohl pojmut jako loučení s prázdninami. Akce by se konala za každého počasí na louce vedle kolejí mezi zastávkami Čertova rokla a Halasovo náměstí. Byla by po domluvě uspořádaná městskou částí a zdejším občanským sdružením Ježkova, které je předběžně ochotno spolupracovat. Představily by se úspěšné projekty, dále ty probíhající a hlavně projekty plánované, způsob zapojení se do nich a vše ostatní. Propagační leták jsme vložili do příloh na závěr tohoto dokumentu.

3.2.1 PROPAGACE OPRAV LAVIČEK

Při propagaci toho, aby si občané sami spravovali komunální majetek, bude mít klíčovou úlohu akce s názvem „Nový kabát pro Čertovu rokli“. Tímto dnem chceme navázat na naše propagační video a rozhodli jsme se tak uspořádat hromadnou revitalizaci laviček v Čertově rokli. Zmíněné video je jasným důkazem, že natření lavičky je věc snadná, časově i manuálně nenáročná a především přináší uspokojení. V současné době vytipováváme lavičky ve zmíněné oblasti, které revitalizaci vyžadují – jako dobrý nápad nám přišlo pokračovat v natírání v místě, kde jsme natřeli první lavičku, jelikož se jedná o lokalitu, která je frekventovaná, poněvadž se nachází mezi školami ZŠ Milénova a ZŠ Blažkova a poblíž sportovního hřiště, a oprava laviček by tak byla určitě občany oceněna. Následně kontaktujeme radnici se žádostí o schválení našeho záměru, tedy požádáme o souhlas s nátěrem laviček, a propagaci našeho projektu. K samotné realizaci projektu budeme potřebovat zhruba 10 plechovek tmavohnědé barvy na dřevo, 20 kusů smirkového papíru, 15 štětců, ředidlo a staré noviny, abychom nezašpinili chodníky.

Tabulka 9: Odhad nákladů na akci Nový kabát pro Čertovu rokli

Materiál	Běžná cena
1 plechovka barvy na dřevo	150 Kč
1 štětec	30 Kč
Smirkový papír	10 Kč
Celkové náklady	190 Kč
Náklady za 10 plechovek barvy na dřevo, 15 štětců a 20 kusů smirkového papíru	1500 Kč + 450 Kč + 200 Kč = 2150 Kč

(Zdroj: vlastní nákup na realizaci opravy lavičky v Čertově rokli)

Cena 190 Kč za materiály uvedená v tabulce stačí dle vlastní zkušenosti na dvojí natření jedné lavičky. Staré noviny není třeba vyčíslovat, neboť si je každý občan může vzít z domu. Taktéž není v ceně zahrnuto ředidlo, které se dá nahradit obyčejnou vodou. Náklady lze snížit tím, že si občané donesou vlastní štětec z domu.

Od akce si slibujeme, že si občané Lesné v praxi zkusí, že natření lavičky není tak složité a zároveň toto přináší pocit uspokojení z možnosti zvelebit své okolí. Ti občané, kteří nebudou ochotni se zapojit, přinejmenším v praxi uvidí a uslyší, jak to s naším projektem myslíme, a že to především myslíme vážně. Pokud akce bude slavit úspěch, což se projeví jednak počtem účastníků, tak počtem proměněných laviček, budeme schopni zástupcům radnice Brna-sever ukázat, že o projekt je zájem a lidé jsou ochotni udělat něco pro Lesnou, a to zcela zdarma.

3.2.2 PROPAGACE VÝSADBY OKRASNÝCH ROSTLIN

Mohlo by se stát, že by se projekt výsadby nesetkal s velkým ohlasem, a to z důvodu malé informovanosti a nedůvěry. V tomto případě navrhujeme zorganizovat Den zeleně. Tento den by byl organizován pod záštitou městské části Brno–sever, která by se také postarala o potřebnou propagaci na svých webových stránkách, případně v Severníku. Další propagaci bychom zajistili my, prostřednictvím našich webových stránek www.obcaneprolesnou.cz a na Facebookovém profilu. Akce by probíhala na jaře, na přelomu dubna a května, kdy se příroda probouzí k životu a dochází právě k zasazování rostlin. Datum konání závisí na vývoji počasí s ohledem na jeho značné výkyvy v posledních letech, kdy například měsíc duben může být buď velmi studený, nebo až nezvykle horký. Tento den by se mohl pojímat jako vítání jara. Díky tomu by propagaci mohli zajistit také školy, které by tento den využily k poučení žáků o tom, co se děje na jaře s přírodou. V úvahu přichází i podzimní měsíce, a to přelom září a října. Pointou Dne zeleně by bylo informovat občany o možnosti vysadit si sami na určených místech květiny. Místem konání akce by mohla být zkušební louka, o které se zmiňujeme níže. Lidé by v určený den přišli na místo konání akce, nejdříve by se dozvěděli, že se jedná o součást projektu Občané pro Lesnou a projekt by byl představen jako takový společně s rozmanitými možnostmi, jak se zapojit. Tím by vznikl další den propagace našeho projektu. Po sdělení podstatných informací by si lidé mohli zadarmo vysadit přímo na zkušební louce květiny dle libosti.

Projekt počítá s tím, že výsadba musí být předem schválena úřadem městské části, a tak by to bylo i v tomto případě, kdy by bylo před samotnou akcí tato výsadba schválena. Tyto květiny by pro akci poskytla městská část, pokud by byla ochotna tento den financovat. Při zapojení škol se počítá s účastí dětí, a tím pádem i jejich rodičů. V případě úspěchu Dne zeleně by mohlo jít o každoročně pořádanou akci na začátku jara či podzimu. Nevýhodou akce by mohlo být počasí, které je právě na jaře velmi nevyzpytatelné, jak jsme již zmínili. Je tedy potřeba zvážit, co by se s akcí dělo v případě špatného počasí. Kvůli svému charakteru není akci možno přesunout do k tomu určené budovy. Proto by řešením bylo akci buď přesunout na jiný den, nebo ji úplně zrušit.

Při Dni zeleně navrhujeme dva způsoby, jak zkrášlit veřejné prostranství. Jedním z nápadů je vysazení směsi „louka“ namísto trávníku na část louky nad konečnou tramvají Čertova rokle. Vznikl by zajímavý vzhled, který by dotvářel charakter louky. Taková louka je méně náročná než obvyklý trávník, protože se seče dvakrát do roka. Jistě by byla atraktivní i pro děti, jelikož když se ve vysoké trávě prosečou cestičky, tak si v ní děti vyhrají. Louka by byla pro děti i naučná, velké množství travin a květin totiž přiláká různé druhy motýlů, které mohou děti poznávat, a takový porost bude rovněž domovem pro mnoho živočichů. Louka nemusí být veliká a měla by plynule přecházet v trávník nebo jiné osázení.

Obrázek 8: Příklad směs louky

(Zdroj: http://www.agrostis.cz/data/gallery_7/49.jpg)

Další možností je při organizované akci vytvořit okrasnou louku v podobě záhonů.²⁰ Do květinových záhonů budou nejlepším řešením letničky. Vybrali jsme některé druhy, jež se nemusí předpěstovávat a lze je vysévat rovnou do záhonů. Patří k nim aksamitník, černucha damažská, drchnička, hrachor vonný, měsíček lékařský, mák vlčí, slunečnice či šater. Vhodný čas na výsev na záhony nastává zpravidla v polovině dubna. Druhy, které jsou citlivé na chlad, bychom měli vysévat až v květnu. Dalšími rostlinami, které by doplňovaly záhony květin, mohou být traviny.²¹ Existuje jich nepřeberné množství a svým neobvyklým vzhledem dodají záhonům půvab. Po odkvětu letniček zde budou záhony dále zdobit tyto nenáročné rostliny. Rostou na suchých místech i na mokřadech či bažinách. Nepotřebují mnoho péče, jsou tedy vhodné pro výsev v městských záhonech. Takovéto traviny by ladily s plánovanou loukou. Vybrali jsme druhy, kterým se daří na slunných místech:

Ozdobnice čínská – na jaře sestříhnout až k povrchu půdy, nenáročná, listy s bílými proužky

Třtina ostrokvětá – nenáročná na pěstování

Imperáta válcovitá – měla by být propustná, nízké trsy se sytě zelenými listy, které jsou na konci červené

Ostřice chocholátá – stálezelený druh s bronzovými listy, až 30 cm, propustná půda

Dochan východní – tmavé zelené listy, růžovobílá květenství, nízká mrazuvzdornost

Námi zvolená louka bývá v letních měsících značně vyprahlá, proto jsme vyhledali i druhy, jež jsou vhodné na výsluní se suchou půdou.

Perovskie lebedolistá – vonný polokeř

Hlohyně šarlatová – stálezelený keř

Levandule úzkolistá – vonná trvalka

Koniklec velkokvětý – trvalka

Netřesky – trvalky

Rozchodníky – trvalky

Obrázek 9: Příklad doplnění záhonku travinami

(Zdroj: <http://www.novinky.cz/bydleni/zahrada/315678-nastal-cas-vysadit-tulipany.html>)

²⁰ Lánská (2010), T. Vděčné letničky. *Moje zahrádka*, roč. 1, č. 5, s. 13.

²¹ Horeličanová, L (2008). Když vládnou trávy. *Flóra na zahradě*, roč. 7, č. 10, s. 6-7.

Trvalky mají tu výhodu, že se po nějakou dobu nemusí v dané lokalitě řešit nové osázení a obyvatelé se tak mohou zaměřit na jiné části Lesné.

Dále bychom doporučili vysadit květiny kvetoucí na jaře, zejména tulipány,²² podél cesty, která vede vedle zkušební louky ve směru nahoru od konečné zastávky tramvají Čertova rokle po první křižovatku (viz foto). Tyto jarní květiny bychom mohli zasadit na pravou stranu cesty mezi chodník a odtokovou rouru na vodu. Z jara by se tato nevzhledná vodní cesta zakryla rozkvetlými tulipány. Toto místo jsme zvolili z důvodu snadného přístupu a také proto, že zde od zastávky chodí mnoho lidí. Cesta ozdobená tulipány bude krásným přivítáním každého, kdo bude mít namířeno od zastávky směrem k louce. S likvidací jarních květin by nevznikaly žádné problémy, protože květiny vyrostou v trávě a po odkvětu se posekají zároveň s ní. Nejvhodnější období na výsadbu tulipánů je podzim. Výhodou tulipánů je, že se snadno pěstují, jsou spolehlivé a dostupné, dobře se kombinují s jinými druhy rostlin a nerozrůstají se.

Některé druhy tulipánů:

„Antracet“

„Flaming Parrot“

„Oranjezon“

„Gavota“

„Ballerina“

„Texas Flame“

„Black Parrot“

„Floriosa“

„Hamilton“

„Lilacperfection“

Obrázek 10: Lokalita pro okrasné záhony

(foto: vlastní zdroj)

²² Cvrčková, D. (2009). Tulipány trochu jinak. *Flóra na zahradě*, roč. 8, č. 10, s. 21-25.

Součástí motivace a zapojení občanů jsou také vycházky obyvatel po různých místech, kde by se projekt mohl uskutečnit. Níže představujeme možná místa pro výsadbu okrasných rostlin. Navrhujeme uspořádat jedno odpoledne procházku po těchto místech. Na závěr této prohlídky by proběhlo hlasování, která louka bude ta zkušební, kde se celý projekt výsadby rostlin započne a vyzkouší. Zároveň by se zjistilo, zdali nejsou rostliny kradeny, zdali si jich nejen obyvatelé, ale především návštěvníci čtvrtě váží.

Na katastrálním území Lesná mají obyvatelé možnost výsadby nebo úpravy půdy kolem rostlin po celý rok. Nejvíce prostoru k sázení nových rostlin je pochopitelně v průběhu celého jara i počátku léta. Na podzim je potřeba připravit půdu na mrazy, které přijdou, aby lidé v případě jednoletých rostlin mohli začít opět sázet jarní květiny.

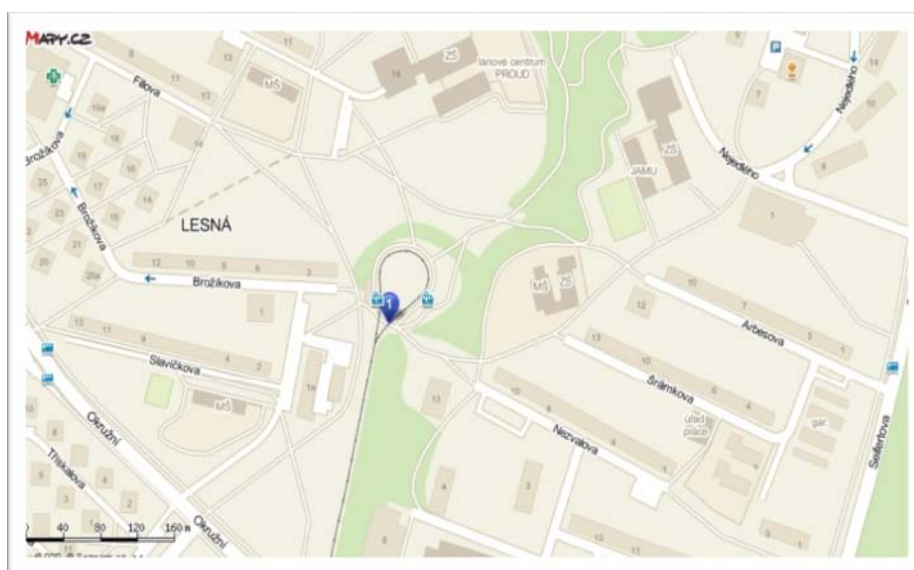
Díky nemalému množství zatravněných ploch na Lesné vzniká dostatek volného místa pro seberealizaci každého. Oblast Čertova rokle nabízí mnoho krásných přírodních míst, která by si zasloužila být zkrášlena právě vhodnými květinami. Ať už podél cest, jež jsou vybudované po celém areálu, nebo kolem škol. I větší travnaté plochy nacházející se mezi jednotlivými panelovými domy by se mohly stát atraktivnějšími právě díky hodícímu se osázení.

Uvažovali jsme o konkrétním umístění vzorové louky, pro kterou se kladně vyjádřil i pan starosta Hakl. Jedním z míst byla travnatá plocha přímo uprostřed konečné zastávky Čertova rokle. Návštěvníkovi, který dojde do tohoto místa a nezná Lesnou, se naskytne první, nepříliš zajímavý, pohled. Přitom by stačil záhon s květinami, kopírující tvar konečné zastávky, která má tvar kruhu. Tato část Lesné bývá při svitu slunce krásně prosluněna. Je však nutno upozornit na fakt, že tento návrh s sebou nese obligatorní jednání s dopravním podnikem města Brna (DPMB).

Další místa, která bychom doporučili k osázení, jsou místa kolem cest. Vzhledem k snadné dostupnosti od cesty jsou vhodná téměř pro každého a výsadba v takovém místě bude dělat radost mnoha lidem, jelikož bude dobře viditelná.

Lesná poskytuje obrovské množství luk mezi panelovými domy. Jedním z takových míst je prostor za ulicí Brožíkova, případně svah táhnoucí se ke konečné tramvajové zastávce. Na konci zimy a z počátku jara by se zde mohly vysázet sněženky a bledule, které brzy odkvetou. Po nich by pak nastoupily žluté pampelišky a sedmikrásky, které tu kvetou přirozeně.

Obrázek 11: Označení tramvajové zastávky Čertova rokle

(Zdroj: www.mapy.cz)

Šipka s označením 1 značí místo konečné tramvajové zastávky, tedy jedno z míst pro vzorovou louku. Na mapě vpravo je rovněž vidět ulice Brožíkova a za ní prostor pro bledule a sněženky.

Obrázek 12: Prostor pro vzorovou louku – konečná tramvají

(foto: vlastní zdroj)

Obrázek 13: Prostor za ulicí Brožíkova

Obrázek 14: Prostor za konečnou tramvají

(foto: vlastní zdroj)

4. ZÁVĚREM K OPRAVÁM A VÝSADBÁM

Smyslem a hlavním účelem oprav a zvelebování veřejného majetku je hypotéza, že pokud si občané sami opraví veřejný majetek, budou si ho více vážit a bude tak menší pravděpodobnost, že se tento majetek bude ničit. Jako protiargument musíme uvést i názor, že si opraveného majetku budou vážit jen ti, co se na realizaci podíleli. Domníváme se, že tomuto lze zabránit informovaností o projektu. Čím více lidí bude informováno o projektu a zejména po zavedení pochval a zveřejnění, co bylo občanem opraveno, budou si obyvatelé sami chránit tento majetek. Například když pán uvidí mladého člověka, jak ničí lavičku, pravděpodobnost, že zasáhne proti tomuto mladíkovi je větší, když bude vědět, že tuto lavičku opravoval on sám spolu se sousedem, než kdyby to opravovala obec/městská část.

Samozřejmě každý občan se může zapojit do projektu kdykoliv chce a rovněž tak realizaci projektu může provést kdykoliv. Za dobrý nápad ale považujeme i to, že by se vyhlásila jednou za čas hromadná akce oprav, ve které by občané, kteří se přihlásili k projektu, šli opravy uskutečňovat v jeden den. Vedlo by to zřejmě k posílení soudržnosti občanů. Tato hromadná akce by mohla být spojena například se Sousedskými trhy (viz druhá část práce). Až se celý projekt rozběhne a pokud se ujmeme, navrhujeme vznik spolku (dříve občanského sdružení), který by měl na starost celý projekt. Obstarával by foto, přijímal by formuláře, kolaudoval opravené věci, distribuoval dotazníky, spravoval webové stránky a staral se o celý chod projektu. Komunikoval by aktivně s úřadem, který by předával formuláře, obec/městská část by pak schvalovala projekty přímo spolku, který by pak kontaktoval občany. Na obci/městské čtvrti by zůstalo pak jen financování materiálu. Kladnou stránkou založení takového spolku (či iniciativy) je, že odpadne spousta práce pracovníkům městské části, a zároveň tak bude mít projekt blíže k občanům, protože nebude tak úzce vázán na obec/městskou část.

Lesná nabízí dostatek vhodných zelených ploch pro realizaci výsadby okrasných květin. Klíčovým zde bude i realizace pilotního projektu na vybrané louce. Po jeho realizaci bude prostor pro zpětné zhodnocení a uvidí se, jaké nepředpokládané problémy a výzvy s sebou projekt přináší. Každopádně jsme si jistí, že s ohledem na jeho nenáročnost a nevysoké náklady na jeho realizaci občany a schopnost téměř okamžitě přeměnit zašlý kout ve velmi zajímavé a hezké místo, bude tento projekt vysoce atraktivní pro místní občany. Myslíme si však, že by výsadba květin slavila větší úspěch než oprava laviček, protože ta je lepší při práci ve dvou.

C. PROJEKTY VELKÉHO CHARAKTERU

Projekty velkého charakteru se mohou týkat čehokoliv, co pomůže zvýšit angažovanost občanů na dění v obci či městské části, stmelit komunitu občanů, podpořit jejich zájmy a aktivity či zkrášlit veřejné prostranství. Obecný postup můžeme shrnout do následující tabulky:

Tabulka 10: Obecný postup při zahajování projektu

1	Mít nápad
2	Promyslet podrobněji projekt
3	Zjistit zájem mezi občany
4	Představit projekt úřadu a získat jejich podporu
5	Najít další účastníky, kteří by se podíleli na projektu
6	Zajistit propagaci projektu

(zdroj: vlastní zpracování)

V následující části představujeme celkem podrobně navrhované projekty. Ze všeho nejdříve však zmiňujeme ty nápady, které jsme zamítly v případě Lesné a především důvody, proč se tak stalo.

5. ZAMÍTNUTÉ NÁPADY

5.1 KOMUNITNÍ ZAHRÁDKAŘENÍ

Mezi zamítnuté projekty patří tzv. komunitní zahrádkaření, kdy by si občané za určitý poplatek pronajali kus půdy, popřípadě pytle s hlínou, kde by si pěstovali drobné rostliny, jako kořenící rajčata, fazole, apod.²³ Naneštěstí jsme shledali překážky, které by mohly bránit samotnému vybudování i provozu takové zahrádky. Zprv by zde byl problém s půdou, respektive pozemkem. Lesná nabízí obrovské množství volných ploch, ale nepodařilo se nám najít vhodné místo, které by bylo přístupné všem bez obtíží, které by poskytovalo dostatečně kvalitní půdu a které by bylo po větší část dne osvětlené. Navíc některé vhodné pozemky patří soukromým majitelům a u těch veřejných je situace ztížena snahami prohlásit Lesnou jako celek památkovou zónou. Dalším obtížně řešitelným nedostatkem by byl zdroj vody. Uvažovali jsme i o přístupu, kdy by celá komunitní zahrádka byla umístěna v nemovitosti, která by se pro tyto účely upravila. Muselo by se jednat o nebytový prostor, který by disponoval dostatečně velkými okny, aby se zajistil přísun slunečního svitu. Navíc by tak byl vyřešen problém s dostupností vody a také zabezpečení celé zahrádky, aby se pracně vypěstovaná úroda nestala terčem zlodějů (v případě otevřené zahrady by totiž ani její případné oplocení nebylo podle nás dostatečnou ochranou). K našemu zklamání jsme však žádnou nemovitost, která by splňovala výše uvedené požadavky, na Lesné nenašli. Pokud by se přece jen našel zájemce, který by se chtěl projektu komunitních zahrádek ujmout, navrhuje, aby oslovil místní základní a mateřské školy a pokusil se s nimi navázat spolupráci, jelikož zmíněné instituce by mohly nabídnout své prostory pro pěstování rostlin v pytlích. Popřípadě by mohl zájemce obětovat svou vlastní zahrádku a zkusit projekt rozběhnout právě na ní. Výhodou by bylo, že by mu náklady na její provoz pokryly drobné poplatky, které by za nájem půdy a nářadí případným zájemcům poskytl. Následně by se mohla rozrůst rozloha komunitních zahrad a pro lepší administraci a koordinaci projektu bychom navrhovali založit spolek, třeba s názvem „Zahrady na Lesné, z.s.“.

V bodech shrnujeme, co je potřeba pro úspěšné rozjetí komunitních zahrad pro případ, že by se někdo chtěl tohoto projektu ujmout například v jiné městské části či obci:

- Kvalitní půda
- Zajištění zdroje vody
- Dostatek světla a tepla pro plodiny
- Snadno přístupné místo pro občany

5.2 NÁHRADNÍ BABIČKY

Z dostupných inspiračních zdrojů nás zaujal i projekt tzv. náhradních babiček, kdy by děti rodičů, kteří jsou vysoce pracovně vytíženi a nemají nikoho, kdo by se o jejich ratolesti postaral, hlídaly babičky z Lesné, například z Klubu seniorů či zdejšího domova pro seniory. Projekt by byl tzv. „win-win situation“, tedy příležitostí, ze které by těžily obě strany. Zaneprázdnění rodiči by vyřešili svou potřebu shánět hlídání či místo v přeplněných mateřských školkách a navíc by jej měli zcela zdarma. Seniorky by se na druhou stranu, alespoň do jisté míry, zbavily pocitu osamění a našly by jistý nový smysl jejich života, jelikož pro občany ve vysokém věku je velmi odměňující, když mohou předat své zkušenosti dál, a cítit se tak užiteční. Děti by naproti tomu představovaly pro seniorky prostředníky mezi nimi a „rychle se vyvíjejícím moderním světem za zdmi domova důchodců“, se kterým často

²³ Blíže k tématu např. Vítková, Z. (2012). Založte komunitní zahradu a pěstujte zeleninu i sousedské vztahy. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z <<http://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/rady-a-navody/zalozte-komunitni-zahradu-a-pestujte-zeleninu-i-sousedske-vztahy>>

babičky nestíhají držet krok. Navíc by tak získaly respekt ke starším občanům, který v dnešní době u dětí a mladistvých často chybí.²⁴

Podobný projekt již funguje, a to dokonce i v Brně.²⁵ Děje se tak pod taktovkou paní Jany Loukotové, která se pro změnu inspirovala ve Vídni službou Oma Dienst.²⁶ Její projekt má název Trojlístek – sblížení tří generací a je financován z prostředků Evropské unie.²⁷ Existuje databáze rodin a babiček, které se k hlídání nabídnou, a následně se vytvářejí páry. Do databáze se dá dostat na základě pohovoru, který absolvují jak rodiny, tak babičky. Zjišťuje se počet dětí, alergie a předpoklady pro hlídání i s ohledem na zdravotní stav. Jelikož se jedná o projekt z Evropské unie, nehradí se žádný vstupní poplatek. Babičky jsou za hlídání placeny, doporučená cena je 50 Kč/hod., záleží však na individuální domluvě.

Při případné realizaci tohoto projektu v tom podání, jaké jsme navrhovali my, jsme však viděli problém v právní odpovědnosti za hlídání, kterou by na sebe převzaly buďto jednotlivé seniorky, nebo domov důchodců či klub seniorů jako právnická osoba. Jednalo by se o klasickou odpovědnost, kterou mají za děti provozovatelé různých kroužků a jiných volnočasových aktivit, a kterou právo nazývá „náležitý dohled.“²⁸ Nejsme si totiž jistí, zda by byli výše zmínění ochotni tuto odpovědnost přijmout. Velkou výzvu vidíme rovněž ve skutečnosti, že se lidé mezi sebou na Lesné tolik neznají, a nemají tak tendence si vzájemně důvěřovat. Svým projektem, jak píšeme v úvodu, chceme přispět k tomu, aby se tento fenomén postupně odbourával, nicméně jsme se následně rozhodli, že bude účelnější a reálnější zkusit hlouběji popsat níže zmíněné projekty. To však nic nemění na faktu, že bychom tento nápad chtěli propagovat, a kdyby se našel někdo, kdo by se ho chtěl ujmout, například místní klub seniorů nebo domov pro seniory, jsme připraveni poskytnout jim veškeré podklady pro realizaci projektu.

²⁴ Petrášová, L. (2010). Staří versus mladí... In : *Vital plus*. Časopis pro seniory. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.vitalplus.org/article.php?article=363/>>

²⁵ Česká televize (2013). *Zájem o „profesi“ náhradní babičky roste*. [online]. [cit. 2014-05-13]. Dostupné z <<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/248433-zajem-o-profesi-nahradni-babicky-roste>>

²⁶ Familien. *Oma-Dienst bright Omas und Familien zusammen*. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <<http://www.familie.at/site/wien/angebote/omadienst>>.

²⁷ Centrum pro rodinu a sociální péči. *Trojlistek*. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <<http://www.crsp.cz/rodiny-s-detmi/161-trojlistek-2>>.

²⁸ Zmíněn například v § 2921, který pojedná o odpovědnosti za škodu, při jeho zanedbání

6. SOUSEDSKÉ TRHY – SNÍŽENÍ ANONYMITY NA LESNÉ

Sousedské trhy jsou našim ambiciózním projektem, kterým bychom chtěli rádi přispět ke stmelování obyvatel Lesné. Není to však jediný motiv, který nás popostrčil nad tímto projektem přemýšlet a pojmout ho níže popsáním způsobem. Slovy pana starosty Brna-sever: „*Na Lesné chybí vazba na lidové tradice vzhledem ke stáří čtvrti Lesná.*“ To jsme se rozhodli v rámci projektu změnit. Smyslem sousedských trhů je tedy kromě společných setkání místních obyvatel i založení tradice, která by se pro Lesnou stala typickou a zvýraznila ji v očích jiných městských částí, které by popřípadě mohly následně také toužit po obdobné tradici. Předpokládanými důsledky je snížení anonymity na Lesné, větší podpora mezi obyvateli navzájem a zvýšení důvěry jeden v druhého. Podle našeho názoru, pokud dojde k posílení soudržnosti mezi občany, budou lidé mezi sebou více spolupracovat. Například, jak již bylo zmíněno v první části, pokud bude občan A vědět, že danou lavičku opravil občan B, kterého poznal u příležitosti sousedských trhů, bude si lavičky více vážit a bude ji chránit před případnými vandaly spíše, než kdyby lavičku opravil někdo úplně cizí, případně městská čtvrť.

6.1 ZDROJE INSPIRACE

6.1.1 ZAHRANIČNÍ

V zahraničí jsme se inspirovali především na dvou místech. Tím první byly sousedské trhy, které se pořádají každý čtvrtek v jedné části Stuttgartu, při kterých si tamější obyvatelé prodávají kávu či napečené buchtiky. Je to trh pouze v malém měřítku, daleko větší důraz se klade na akce okolo jako třeba hry dětí s rodiči a prarodiči, nicméně sledují cíl společný s naším projektem, a to sblížit obyvatele dané čtvrti, což se ve Stuttgartu povedlo. Otázkou zůstává, do jaké míry by se ve Stuttgartu uchytil pravý sousedský trh, jelikož ten by musel konkurovat zhruba 27 trhům, které se v městě pravidelně pořádají.²⁹ Na druhou stranu pokud by šlo zároveň i o bleší trh, bylo by to podle nás možné.

Druhou zahraniční inspirací nám byl britský projekt „Apples for eggs“,³⁰ který se rozběhl v roce 2011. Původně šlo pouze o stránku na Facebooku, kterou autorka umožňovala spoluobčanům inzerovat přebytek své domácí produkce a vyměňovat si je mezi sebou. Po úspěchu se s ostatními rozhodla uspořádat barterový trh z „očí do očí“, kde lidé nabízeli své produkty ke směně již „na živo“. Přidal se doprovodný program a lidé si kromě kvalitních potravin odnášeli i seznámení se svými sousedy. Projekt se následně rozrostl na sedm míst po celé Británii. Jeho pořadatelé si chválí, že se jim daří zmenšit objem odpadu, který lokální obyvatelé vyprodukují, zkrátit dodavatelský řetězec ve prospěch spotřebitelů a umožnit lidem ušetřit za jídlo.³¹ Navíc nad to vše se v místech, kde se tyto směně trhy provozují, podařilo stmelit komunitu občanů, o čem nám silně jde i v našem projektu. Na něm nás nejvíce imponovala myšlenka směného trhu, který by byl v našich podmínkách zcela určitě netradiční.

6.1.2 DOMÁCÍ

Sousedské trhy se poměrně často konají na vesnicích, ale lze nalézt příklady i ve velkých městech, jako například v pražské čtvrti Palmovka.³² Trhy zde probíhají vždy od začátku června, a to každou sobotu a neděli od 8 do 14 hodin v areálu bývalého parkoviště na ulici Sokolská 121. Tato akce si získala na popularitě, v současné době běží již její druhý ročník. Mezi nabízeným sortimentem můžeme najít stánky Bio, Farma, Služby, Řemeslo, Spotřební zboží, Textil, Drogistické zboží, Auto-moto doplňky a další. V případě použitého sortimentu („second hand“) není navíc potřeba živnostenské oprávnění. Pořadatelé si účtují poplatek za nájem místa na trzích, a to 100 Kč za vlastní

²⁹ Stuttgarter Wochenmarkte. *Willkommen auf den Stuttgarter Wochenmarkte*. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <<http://www.stuttgarter-wochenmarkte.de/>>.

³⁰ *Apples for eggs*. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <http://applesforeggs.com/>

³¹ Working with us. *Apples for eggs*. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <http://applesforeggs.com/working-with-us/#.U3esiCjG5p4>

³² Sousedské trhy Palmovka. [online]. [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <<http://www.sousedske-trhy-palmovka.cz/>>.

stánek, 200 Kč za prodej z auta, 250 Kč za auto s vozíkem, a 500 Kč za pronájem garáže. Navíc je zde i parkovné ve výši 30 Kč. Možnost zapůjčení stánku či prodejního stolu je velmi výhodná a občané ji hojně využívají. Projekt má ambici vytvořit databázi stálých prodejců, což by posílilo jejich tradici. Všechny informace jsou přehledně shrnuty na výše zmíněných stránkách a také na Facebookovém profilu „Sousedské Trhy Palmovka.“³³

6.2 NÁŠ KONCEPT

Představa sousedských trhů v našem podání je následující. Občané žijící na Lesné mají možnost přijít s výrobky, které si sami vyrobí. Mohou to být domácí marmelády, med, víno, slivovice, buchty, zkrátka jakékoliv potraviny, ale i vlastně vyrobené šperky či módní doplňky (někteří senioři pletou ve volných chvílích rukavice či šály). Aby si občan na takovém trhu mohl otevřít vlastní stánek, není nutné platit nájem. Také předpokládáme, že městská část vyhoví žádosti na zábor veřejného prostranství, popřípadě se zde také nabízí možnost odpustit poplatek za zábor veřejného prostranství, který by podle sazebníku činil 6 Kč/m²/den.³⁴ Stánky či prodejní stoly by si mohli občané půjčovat od městské části, nebo si jednoduše přinesou z domu vlastní stůl. Mohl by však nastat problém s dopravou stolů, proto nám připadá lepší varianta, kdyby byly na místě k zapůjčení. V neposlední řadě se nám zdá výhodné, aby se po čase zformoval občanský spolek, který by celou akci zastřešoval. Zlepšila by se tak koordinace a průběh trhů.

6.3 PŘIHLÁŠENÍ A SCHVÁLENÍ VÝROBKŮ

Přihlašování by probíhalo obdobně jako podávání formuláře určeného k opravám veřejného majetku nebo k výsadbě rostlin, jak jsme popsali v našem prvním projektu. V případě, že občan má přístup k internetu, zaslal by pouze mailem na předem určený kontakt. Za situace, kdy nemá přístup k internetu, může požádat někoho, aby poslal mail za něj, nebo může osobně navštívit pověřeného pracovníka obce/městské části v jeho úředních hodinách, případně může podat formulář na podatelně úřadu. Formulář, který přikládáme níže, se snaží být co nejjednodušší, aby občany od projektu neodradil.

Nabízené výrobky však musí nejprve projít procesem schválení. Jde o to, aby se na trhy nedostaly nevhodné produkty, a to především ty, které nebyly vyrobeny nebo vypěstovány doma. Touto cestou totiž nechceme ze Sousedských trhů udělat komerční záležitost a od občanů vybírat nájem za stánek, musíme však zařídit, že povaha Sousedských trhů bude zachována a že tuto příležitost nevyužijí například maloobchodní prodejci. Takovou pojistku vidíme právě ve schvalování přihlášek. Schvalovací proces bude zahrnovat jednoduché přihlášení občana a popis výrobků k prodeji. Přihlášku výrobků následně schválí pracovník úřadu. Uvažovali jsme i o tom, že by tato agenda později mohla přejít na pracovníka spolku, ale vzhledem k tomu, že obec/městská část zároveň rozhoduje o odpuštění poplatku za zábor, a to za předpokladu, že trhy budou na nekomerční bázi, jsme toto neshledali za dobrý nápad. V případě schválení výrobků ze strany obce/městské části bude daný občan vyrozuměn buď mailem, nebo telefonicky.

³³ Sousedské trhy Palmovka. [online]. [cit. 2014-04-30]. Dostupné z <<https://www.facebook.com/pages/Sousedsk%C3%A9-Trhy-Palmovka/470995929665857?fref=ts>>

³⁴ Příloha č. 4 obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 22/2010 [online]. [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.jundrov.info/wp-content/uploads/2012/06/OZV-SMB-%C4%8D.22-2010-om%C3%ADstn%C3%ADch-poplate%C3%ADch-ke-sta%C5%BEen%C3%AD-form%C3%A1t-.pdf-5-MB.pdf>

Tabulka 11: Formulář pro přihlášení na Sousedské trhy

Přihlašovací formulář na akci Sousedské trhy			
Přihlašovatel			
Jméno a příjmení			
Bydliště			
Kontakt	E-mail		Telefon
Specifikace nabízeného zboží			
Potraviny			
Oblečení & doplňky			
Kutilské potřeby			
Jiné			
Poznámky			
Mám zájem o zapůjčení stolu*		ANO	NE
Souhlasím se zpracováním osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. *		ANO	NE
Datum		Podpis	
Přihlašovací formulář na akci Sousedské trhy			

(Zdroj: vlastní zpracování)

6.4 PRŮBĚH TRHŮ

Samotné nabízení výrobků by mělo dvě úrovně. První z nich by bylo ve formě barteru, tedy docházelo by ke směňování výrobku za výrobek. To by záviselo jen na samotné vůli a ochotě prodejců, zdali by k tomuto přistoupili, a jakým způsobem by výrobky mezi sebou směňovali. Původně jsme tento trh

chtěli udělat výhradně ve formě barteru, ale nakonec jsme od tohoto záměru ustoupili z obavy, že by zejména na první sousedský trh, když by se akce rozbíhala, dorazilo příliš málo lidí a směna by tak nebyla dost dobře realizovatelná. Navíc nevýhodou barteru je, že náhodný kolemjdoucí nemá šanci se do takových trhů zapojit, jelikož nemá s sebou většinou nic, co by mohl nabídnout. Přesto však tuto možnost nechceme opustit úplně, proto zároveň nabízíme druhou úroveň, a to formu klasického prodeje, tedy výrobek za peníze. Je tedy necháno zcela na vůli prodávajícího, zda se rozhodne vyměnit svůj výrobek za peníze, nebo ho směnit za jiné zboží.

Na tomto místě je ještě vhodné podotknout, že vzhledem k tomu, že prodej nebo směna výrobků nejsou v tomto případě soustavnou činností, nenaplnuje tato situace definici podnikání v ustanovení § 420/1 Občanského zákoníku,³⁵ a není tak potřeba živnostenské oprávnění podle zákona o živnostenském podnikání.³⁶

6.5 ZAJIŠTĚNÍ STOLŮ A ELEKTŘINY NA SOUSEDSKÉ TRHY

Městská část Brno-sever ve svém obvodu během roku pořádá několik kulturně-společenských akcí. Většinu akcí pak organizuje městskou částí zřízená příspěvková organizace Kulturní středisko Omega.³⁷ Přímo na území městské čtvrti Lesná se každoročně koncem června koná Den radnice. Stoly a lavice potřebné pro námi navrhovaný projekt sousedských trhů by tak mohly být zajišťovány obdobným způsobem jako v případě zmíněné akce.

Sety stolů a lavic sloužících k organizaci Sousedských trhů se v případě menšího pojetí svezou z objektů úřadu městské nebo z objektů jím zřizovaných organizací (ZŠ a MŠ Milénova, KS Omega aj.). Pokud vezmeme v úvahu budoucí rozšíření akce, bylo by zapotřebí si stoly pronajmout od soukromého subjektu. Cena celého setu, tj. jednoho stolu a dvou lavic se pohybuje kolem 250 Kč/den, pronájem samostatného stolu pak kolem 100 Kč/den.³⁸ Do budoucna by bylo také možné rozšířit stávající zásobu zmíněného vybavení. Cena takového setu se v závislosti na jeho rozměrech pohybuje řádově mezi 2 500 a 4 000 korun. Samostatný stůl lze pak pořídit za 1 400 až 2 800 korun.³⁹ Městská část by pak dle svého uvážení stoly a lavice prodejčům buď zapůjčovala zadarmo, nebo pronajala za předem určenou částku.

Při organizaci akce obdobného charakteru je zapotřebí počítat nejen se zajištěním vybavení pro „prodejce“, ale také se zajištěním patřičného pohodlí pro návštěvníky dané akce. MČ Brno-Sever proto na takovéto akce sváží lavičky ze svých parků a jiných veřejných prostranství.

V dnešní době je prakticky nemyslitelné, aby na obdobné akci nebyl přístup k elektrické energii, a to jak z důvodu zvukové produkce, tak případného občerstvení pro návštěvníky. MČ Brno-Sever přístup k elektrické energii většinou zajišťuje prostřednictvím vlastních rozvaděčů. Druhou možností je pak čerpání elektřiny z přilehlých budov, a to v rámci partnerského vztahu na akci.

V bodech shrneme, co je třeba při pořádání sousedských trhů zajistit:

1. propagaci trhů
2. vhodné místo a náhradní místo pro případ špatného počasí (zjistit, komu prostor patří, jestli se platí pronájem, ...)
3. stoly a židle pro aktivní účastníky
4. elektřinu

³⁵ § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. In: *CODEXIS* [právní informační systém], [cit. 2014-05-15]

³⁶ § 2 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků. In: *CODEXIS* [právní informační systém], [cit. 2014-05-15]

³⁷ <http://www.ksomega.cz/>

³⁸ <http://www.skakacihradyvysocina.cz/>

³⁹ <http://www.zahradnicentrumvrkoc.cz/>

5. další – například záchod, zázemí pro prodejce

6.6 ČETNOST TRHŮ

Navrhujeme, aby se trhy konaly třikrát ročně. Prvním termínem, který považujeme za vhodný, je pravidelně poslední sobota v měsíci dubnu. Druhý sousedský trh se bude konat koncem léta, zřejmě poslední sobotu v měsíci srpnu. Tento trh by mohl být spojen s programem pro děti v podobě loučení se s prázdninami. Třetí, poslední sousedský trh, navrhujeme první nebo druhou adventní neděli. Tento trh by byl spojen s tematikou Vánoc.

Aby došlo více k posílení dobrých sousedských vztahů mezi obyvateli, navrhujeme spojit sousedské trhy vždy s nějakou kulturní akcí. Přesto samotný průběh sousedských trhů bude záviset především na tom, jaké si je občané Lesné sami udělají. Tyto tři sousedské trhy doplní červenovou akci Den radnice.

6.6.1 PRVNÍ SOUSEDSKÝ TRH

Doprovodný program k prvnímu sousedskému trhu navrhujeme následující. Před samotným sousedským trhem by proběhl jarní úklid Čertovy rokle. Ta se sice uklízí, často i z iniciativy městské části, nicméně tyto akce se nesetkávají s velkou podporou veřejnosti, mimo jiné i kvůli názoru, že jsou organizované někým ze shora. Pokud bude iniciativa vycházet od samotných občanů, jsme přesvědčeni, že se jarní úklid setká s větším ohlasem. Úklid rokle byl zvolen z důvodu, že tento sousedský trh bude zakončen večerním programem ve zdejším amfiteátru v rokli. Pytle na úklid by poskytovala městská část Brno-sever, jak se děje již nyní, když probíhá organizovaný úklid. V rámci tohoto dne by mohla probíhat i realizační část projektu „Občané pro Lesnou“, tedy opravy veřejného majetku a prostranství, a to se zapojením více občanů.

Samotné stánky s výrobky by pak stály na louce pod konečnou zastávkou tramvají „Čertova rokle“, tedy na místě, kde se pořádá tradiční Den radnice (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Akce předpokládá hezké počasí, v případě špatného počasí by se trhy přesunuly do místní základní školy. Odpadl by tak úklid rokle.

Jako součást trhu by byla vyhlášena soutěž o nejlepší kávu a buchtu. Jednotlivé soutěžní pochutiny by byly označeny čísly a lidé by o těch nejlepších hlasovali prostřednictvím lístků. V případě zájmu by trhům mohla místní kapela dělat hudební kulisu. Navečer by se pak obyvatelé přesunuli do amfiteátru v rokli, kde by je čekala celkem dvě představení - pro děti a večer pro dospělé. Jednalo by se o ochotnické divadlo, takže herci-ochotníci by byli rovněž z Lesné. Iniciativa spustit ochotnické divadlo zde již byla, našli se i zájemci, ale bohužel z realizace sešlo, jak jsme se dozvěděli od pana Malečka z občanského sdružení Ježkova působícího na Lesné. Domníváme se, že sousedské trhy v návaznosti s ochotnickým divadlem, případně i dětmi ze zdejších mateřských a základních škol, by přilákaly spoustu obyvatel Lesné.

Obrázek 15: Amfiteátr ukrytý uprostřed Lesné v Čertově rokli

(foto: vlastní zdroj)

Amfiteátr v rokli byl sice rekonstruován, nicméně se moc neudrží. Proto úklid rokle naplánovaný na dopoledne Sousedských trhů by zahrnoval i úpravu trávy a hrabání listí v amfiteátru. Okamžitě po skončení úklidu bude třeba začít s přípravami večerního programu, aby se vše stihlo.

6.6.2 DRUHÝ SOUSEDSKÝ TRH

Druhý sousedský trh, konaný poslední sobotu v srpnu, by byl spojen s programem zejména pro děti, jelikož se v tu dobu blíží konec prázdnin. V tomto měsíci jsou navíc vypěstovány jiné plodiny, než tomu bývá na jaře, takže by byl nabízený sortiment zase o něco pestřejší. Značnou část doprovodného programu Sousedských trhů by tvořily soutěže pro děti, ale byly by zařazeny i ty pro dospělé. Se soutěžemi by mohli přijít sami občané. My navrhuje například soutěž rodin v orientačním běhu po čtvrti, nebo nenáročnou hru kriket. Jednou z akcí by mohla být i Miss maminka Lesné, kdy by maminky s dětmi soutěžily o korunku krásy. Večer by se v amfiteátru konala opět dvě ochotnická představení - jedno pro děti a druhé pro dospělé. Další možností je natažení plátna mezi stromy, a amfiteátr by tak mohl sloužit i jako letní kino, což už však není přímo záležitostí samotných občanů, jako spíše další možnost využití tohoto objektu.

6.6.3 TŘETÍ SOUSEDSKÝ TRH

Poslední trh navrhuje zařadit někdy na začátku adventu, aby tak mohl být pojat ve stylu nadcházejících Vánoc, kdy jsou trhy po celé Evropě typické. Soutěží tohoto období by mohla být soutěž mezi prodávajícími o nejlepší cukroví a punč, a to opět za pomoci hlasovacích lístků. Vzhledem k chladnějšímu počasí už nedoporučujeme divadlo v amfiteátru. Spíše navrhuje zařazení akcí pro děti a širokou veřejnost, které by připomněly dávné lidové zvyky a tradice. V úvahy připadají například akce, kde by děti rozkrajovaly jablka, a dospělí slévali olovo. Občané by v průběhu dne společně nazdobili vánoční stromek, který by byl večer na závěr Sousedských trhů rozsvícen. U této příležitosti by žáci místních základních škol zpívali sborově vánoční koledy a šířili mezi lidmi vánoční pohodu. Lesné by se tak mohlo povést to, co se již děje v jiných čtvrtích, případně v centru samotného Brna. Inspirací pro Lesnou je nedaleká Divišova čtvrť, kde si místní nazdobili sami stromeček a na provoz (elektrinu) pak přispěla městská část Brno-sever.⁴⁰

⁴⁰ Kučerová J. (2014). *Severník*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://www.sever.brno.cz/images/soubory/severnik/2014/severnik%201_2014.pdf>

6.7PROPAGACE

Propagaci bychom pojali obdobně, jako propagaci prvního projektu Občané pro Lesnou. Informace o Sousedských trzích a formulářích k přihlášení budou distribuovány v podobě reklamních letáků na zastávkách MHD, blízko místních obchodů a zdejších škol, v Severníku a na internetových stránkách městské části. V současné době jsou již v beta provozu stránky www.obcaneprolesnou.cz, které využijeme pro propagaci rovněž Sousedských trhů a dalších našich nápadů. Reklamní letáky by navíc byly laděny na tematiku daného trhu, takže bychom měli vánoční leták či naopak ten jarní nebo letní.

7. LAVIČKY PRO TEENAGERY

Druhým projektem většího charakteru jsou tzv. lavičky pro teenagery. Specifikem těchto laviček je fakt, že lidé sedí na vrchu lavičky a nohy mají položené na místě, na kterém se na běžných lavičkách sedí. Mladí lidé většinou tímto způsobem sedí i na klasických lavičkách a tím je znečišťují a ničí, což je pak předmětem stížností především starších spoluobčanů, kteří nechtějí sedět na lavičce, na které měl někdo před nimi špinavé boty.

Například v Bohumíně, ze kterého pochází jeden z autorů této expertní analýzy, tento problém řešili dvěma způsoby. V místním parku Petra Bezruče, kde se po večerech a nocích schází mladí, byly lavičky ničeny a znečišťovány právě z důvodu, že na nich teenageři seděli výše popsaným způsobem. Radní se tedy po několika neúspěšných apelacích rozhodli vrchní okraje laviček přetvarovat do vlnkového okraje s mírně špičatými hranami, takže se na něm již nedá sedět. Co se týče vymícení teenagerovského stylu sezení, měla akce úspěch, tedy až do té doby, než si mladiství začali nosit deky, které přehodili přes okraj lavičky a mohli normálně sedět. Mladiství tak dále pokračovali v ničení mobiliáře v městském parku, a místní radní se tudíž rozhodli zpřístupnit park veřejnosti pouze do 22. hodiny.

Druhým řešením, které se pro změnu podařilo implementovat prozatím na zkoušku na místním betonovém hřišti, bylo nainstalování laviček bez opěrátek. To na jednu stranu znemožní výše popsaný způsob sezení a uchrání lavičku před ničením, na druhou stranu se však není možno jakkoli zády opřít, a lavička tak může sloužit toliko jako „střídačka“ pro různé sportovní hry na hřišti. Opřít se dá lokty o stehna, což by zřejmě nevyhovovalo starším generacím. Nápad se nám tedy s ohledem na okolnosti využití líbí, upozorňujeme však, že tento způsob řešení má jen omezené možnosti uplatnění. Netradiční nahrazení chybějícího opěrátko může být umístění lavičky ke zdi či skále, jak učinili radní v Táboře (viz níže obrázek č. 14)

Předpokladem realizace našeho návrhu řešení, tedy teenagerovské laviček, je, že si takové lavičky vyrobí sami žáci vyšších ročníků druhého stupně základní školy. Tím, že si lavičky sami zkonstruují, se očekává, že se k nim budou podle toho náležitě chovat. Samozřejmě, že na lavičkách sedávají i jiní, než žáci zdejších škol, ale pořád je riziko devastace majetku nižší, než kdyby lavičky vyrobila městská čtvrť. Návrh laviček se líbí jak starostovi městské části Brno-sever, tak občanskému sdružení Ježkova. Naším návrhem je zapojit do této činnosti základní školy na Lesné – ZŠ Milénova a ZŠ Blažkova. Zde však záleží, jestli tyto školy by k tomu byly ochotny přistoupit. Navrhujeme, aby tato činnost byla zařazena do předmětu „Pracovních činností“, případně předmětu „Světů práce“ (povinně vyučované předměty na ZŠ), a aby lavičky za dohledu vyučujícího vyráběli v hodinách žáci a žákyně osmých a devátých tříd. Při počtu dvou laviček ročně bychom odhadovali délku práce na zhruba 10 vyučovacích hodin. Každý rok by se mohly lavičky vyrábět na odlišná místa z důvodu zachování kontinuity – tedy lavičky nevyrobí jeden ročník, ale každý ročník bude lavičky vyrábět pro jiná místa na Lesné.

Výstavbu takových laviček navrhujeme udělat v blízkosti hřišť pro mládež a v okolí základních škol, kde se mládež vyskytuje. Jedním z takových míst je nově vybudované hřiště uprostřed Čertovy rokle (viz obrázek)

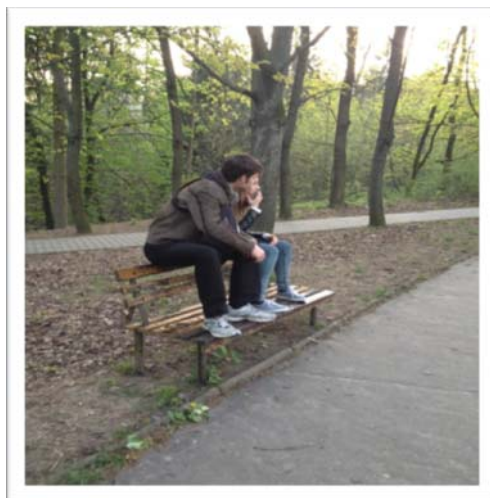
Otázka nastává z hlediska majetkové a právní odpovědnosti. Majetkovou by mohly převzít základní školy – tedy v případě zničení či opotřebování by si takovou lavičku opravili sami žáci škol. Právní odpovědnost navrhujeme přenést na městskou část Brno-sever.

Na financování laviček navrhujeme využít peníze z rozpočtu městské části Brno-sever či statutárního města Brna, případně z fondů Evropské unie. Náklady na jednu lavičku vychází zhruba na 5 000,- Kč – ve městě Tábor (viz níže) byly vyrobeny tři takové lavičky za 15 300,- Kč.

Na závěr nám jako dobrý nápad přijde nainstalovat přímo na lavičku štítek, že daná lavička byla vyrobena v tom kterém roce žáky té které třídy. Upevní se tak pocit žáků, že jde o jejich dílo a bude jim o to více na něm záležet, z čehož plyne větší starostlivost, aby se lavičce nic nestalo.

Inspiraci jsme hledali jak v České republice, tak v zahraničí. V německém Eppelheimu se takové lavičky setkaly s obrovským úspěchem u všech skupin obyvatel.⁴¹ Děti byly rády, protože nemusí dodržovat etiku při sedání na lavičky, nemusí se řídit žádnými pravidly. Dospělí jsou také šťastní, neboť mají čisté lavičky a nemusí se bát, že se zašpiní, když se na ně posadí. Podobnou reakci zaznamenali i radní v Táboře.⁴²

Obrázek 16: Takovýmto způsobem sedávají mladí na lavičkách

(foto z Čertovy rokle, vlastní zdroj)

Obrázek 17: Návrh lavičky

(Zdroj: portál Dobrá praxe)

⁴¹ IHNED. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-51507400-v-nemecku-maji-specialni-lavicky-pro-teenagery-sedatko-maji-na-zabradli>>

⁴² Idnes.cz. *Tábor si nechal vyrobit lavičky pro huberáky, sedátko má na opěradle*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/tabor-si-nechal-vyrobit-specialni-lavicky-pro-pubertaky-pk0-domaci.aspx?c=A110809_1631699_budejovice-zpravy_kol>.

8. VLAJEČKOVÁNÍ

Veřejná prostranství znečištěné zvířecími výkaly trápí i občany Lesné, jak ukázala mimo jiné anketa. Proto chceme v rámci třetí oblasti projektu bojovat s tímto aktuálním problémem. Myšlenka vlaječkování je založena na předpokladu, že se chovatelé se svými domácími mazlíčky pohybují opakovaně na stejném území. Na chovatele, kteří jsou spatřeni u vlaječek výrazných barev, je vyvíjen určitý psychologický nátlak a exkrementy po svých mazlíčcích začnou sbírat. Obdobný projekt byl úspěšně realizován například v britském Bostonu.⁴³ Zde byly praporečky doplněny ještě o posměšná hesla typu. „*Byl jsem tady... nezodpovědný chovatel*“.

Tento projekt má několik částí. Věnujeme se zde tomu, kdo vlaječky vyrobí, z jakého materiálu a financování výroby, dále jak se vlaječky dostanou do ulic, jak se budou používat a kdo je bude zpětně sbírat.

Výroba vlaječek

Vlaječky by mohli vyrábět sami občané, případně navrhujeme možnost, že by byly vytvářeny důchodci v domově pro seniory nebo zdejším klubem seniorů. Práce pro tyto seniory není náročná, vyžaduje jen minimální zručnost. Činnost by jim mohla ukrátit jejich den. Taktéž by vlaječky mohly vyrábět děti v mateřských školách, což by podporovalo jejich zručnost a barevné vlaječky by mohly být zároveň atraktivní. Výroba jedné vlaječky vzhledem ke své jednoduchosti zabere šikovnému člověku asi 2 minuty. Na kus špejle by se nalepil obdélník z barevného papíru, případně kus látky, která by byla odolnější vůči dešti. Vlaječky by měly předepsaný rozměr. Z vlastních zkušeností doporučujeme 10,5 x 14,8 cm. Tento rozměr je dostatečně velký, aby byl v trávě vidět a zároveň je malý, aby nenarušoval výrazně charakter krajiny. Financovat tento projekt by mohla městská čtvrt' z podobných financí, z kterých přispívá na provoz igelitových sáčků určených pro sběr exkrementů.

Rozpočet – vlaječky

Tabulka 12 Rozpočet výroby vlaječek

Materiál	Běžné ceny
1 balení barevných lepících papírů (32 vlaječek)	20 Kč
100 kusů špejlí	12 Kč

Počet vlaječek	Cena
1 kus	1,37 Kč
100 kusů	137 Kč

(Zdroj: vlastní zpracování)

8 kusů barevných lepících papírů lze pořídit v papírnictví přibližně za 20 Kč. Z jednoho balení se vyrobí 32 vlaječek. 100 kusů špejlí pak stojí okolo 12 korun. Do tohoto výpočtu není započteno lepidlo, ale jeho cena je poměrně zanedbatelná a navíc lze lepidlo nahradit zakoupením samolepících barevných papírů. Cena by se prodražila v případě použití nově koupené látky – zde by však šlo použít zadarmo vyřazené staré oblečení, které by se rozstříhalo na obdélníky a přilepilo lepidlem na špejli.

⁴³ BBC News Lincolnshire. *Boston council flags up dog dirt to shame to pet owners*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.bbc.com/news/uk-england-lincolnshire-22691529>>.

Dostupnost a distribuce vlaječek

Vlaječky budou dostupné u stojanů, kde se nyní nachází stojany s igelitovými sáčky, případně na jiných místech předem určených. Distribuce vlaječek k těmto stojanům by probíhala dvojitým způsobem. Pokud si aktivní občan vyrobí vlaječky doma, sám si je odnese k nějakému stojanu. V případě, že vlaječky budou vyrobeny klubem seniorů či v domově pro seniory, rozdělí je ke stojanům pracovník klubu seniorů či domova. Vzhledem k tomu, že je může odnést například při cestě domů z práce, nepředpokládáme, že by to pro pracovníka byla velká časová přítěž. Vlaječky by mohly vyrábět i děti ve zdejších mateřských školách a následně by při procházkách sami vlaječky buď roznášely ke stojanům, nebo by je během procházky samy zapichovaly, pokud uvidí na louce exkrement, což by bylo zpestření jejich každodenních procházek. Už od útlého věku tak budou mít další zdroj, který je bude učit, že po svých psích máme uklízet a budou v praxi vidět, jak to dopadá, když se tak neděje.

Aplikace vlaječek

Vlaječku by poblíž výkalu však mohl zapíchnout kterýkoliv občan, který by na exkrement narazil a měl poblíž stojan s vlaječkami. Takových stojanů se na území Lesné nachází několik. Neočekáváme, že lidé budou záměrně chodit a roznášet vlaječky po loukách, ale systém je spíše nastaven tak, že vlaječku dá do země člověk, který půjde zrovna z nákupu, jen tak z procházky či děti ze školy.

8.1 ODSTRANĚNÍ EXKREMENTŮ

Sběr vlaječek občany

Jak již jsme zmínili, náš projekt je založen na předpokladu, že se chovatelé se svými domácími mazlíčky pohybují opakovaně na stejném území. Na chovatele, kteří jsou spatřeni u vlaječek výrazných barev, je pak vyvíjen určitý společenský tlak a exkrementy po svých mazlíčcích začnou sbírat. V této variantě pak počítáme s tím, že exkrementy si posbírají sami majitelé psů, jak tomu bylo v zahraničí. Předpokládá se, že tentýž majitel pak vezme i onu vlaječku a vyhodí ji do koše; v případě, že nebude zničená či umazaná, ji vrátí znova do míst, kde jsou tyto vlaječky k dispozici.

Sběr vlaječek najatou firmou

Počítáme i s možností, že se obyvatelé Lesné nebudou ochotni do takové míry v našem projektu angažovat a i přes barevné výstrahy nezačnou výkaly po svých mazlíčcích sbírat a vyhazovat je do k tomu určených odpadkových košů. Dle vyjádření radnice Brna-sever si městská část pravidelně najímá specializovanou společnost na sběr zvířecích výkalů. V případě, že by nastala situace, kdy by nadále nedocházelo k čištění travnatých ploch jak od exkrementů, tak ani od jejich označení ze strany občanů, mohl by být sběr praporků svěřen výše zmíněné firmě. To by mělo význam, pokud firma sbírá exkrementy často, aby nedocházelo k tomu, že vlaječky zůstanou na louce dlouhou dobu, pokud firma jezdí například dvakrát ročně.

8.2 VLAJEČKY - EXPERIMENT

Původní záměr byl do expertní analýzy zahrnout tzv. experimentální den vlaječkování, na základě kterého bychom zjistili, jak se občané chovají k vlaječkám (zdali si je berou a případně vrací na určená místa, když nenajdou exkrement, zdali je nekradou či zda vůbec ví, k čemu slouží a co s nimi dělat). Abychom předešli uvažování a spekulacím, kdo by se ujal role pozorovatele a který den by byl pro experiment nejvhodnější, rozhodli jsme se uspořádat takový den sami a být zároveň pozorovateli.

Jako místo pozorování jsme si vybrali louku na Lesné za ulicí Brožíkova. Na této louce jsou 2 cesty, kamenný chodník a prošlapaná cestička. Tyto trasy se navzájem kříží. Na každý roh cesty jsme umístili vlaječky a informace, o co se jedná a jak s vlaječkou zacházet. Text na papíře zněl:

Tabulka 13 Instrukce k vlaječkám

INSTRUKCE – VLAJEČKY

K čemu?

Pro snadnější odstranění psích výkalů

Co mám dnes udělat?

Vezměte si vlaječku, pokud půjdete přes louku. Když uvidíte psí exkrement, zapíchněte vlaječku poblíž exkrementu. Když žádný nevidíte, vraťte prosím vlaječku na konci louky na připravené místo.

Tato akce probíhá jako experimentální den.

(Zdroj: vlastní zpracování)

Obrázek 18: Umístění vlaječek během experimentálního dne

(Foto: vlastní zdroj)

Na jednom rohu louky se nachází stojan s igelitovými sáčky, proto vlaječky a informační papír byly umístěny k tomuto stojanu. Na ostatní tři rohy byly vlaječky s informacemi přidělané na zem. Jako den pozorování jsme si vybrali pátek 18. července 2014 odpoledne, čímž jsme zachytili široké spektrum populace – maminky s dětmi, pracující vracející se z práce, důchodce na procházce i hrající si děti. Vlaječky byly vyrobeny z lepících barevných papírů o rozměrech 14,8 x 10,5 cm a přilepeny na špejli. Vlaječky jsme si pro účely experimentálního dne vyrobili sami.

Obrázek 19: Vlaječky na louce před ulicí Fillova

(foto vlastní zdroj)

8.2.1 VÝSLEDKY POZOROVÁNÍ

Za dobu pozorování loukou prošlo 76 lidí. Počet byl zřejmě výrazně ovlivněn počasím. Sluníčko s vysokými teplotami vystřídal později odpoledne přeháňky. Ze 76 lidí jich 49 instrukce ani nečetlo, tj. 64,5%, naopak pokyny četlo 27 lidí, což představuje 35,5 %. Nutno dodat, že někteří z nich četli pokyny až poté, co prošli přes louku. Zřejmě vlaječkám a instrukcím nevěnovali pozornost, když kolem nich procházeli poprvé (při vstupu na louku), ale až v okamžiku, kdy došli na druhou stranu louky a tam znovu uviděli vlaječky a instrukce. Z těch, co nečetli, tak mnozí za nimi alespoň letmo otáčeli hlavu. Konkrétně instrukce četlo 14 žen, 7 mužů a 6 dětí. Podle odhadu věku kolemjdoucích lze konstatovat, že byly zastoupeny všechny věkové kategorie v obou pohlavích. Jen jedna žena si vlaječku vzala, a dokonce ji zapíchla, neboť našla exkrement podél cesty. Vlaječku si vzali ještě v době pozorování dvě děti, které s nimi běhaly po louce a rovněž je zapíchly. Z těch, co si četli instrukce, jich 5 bylo na venčení s pejskem. Žádná vlaječka nebyla během pozorování ukradnuta. Experiment mohl být kromě počasí také ovlivněn jinými okolnostmi, například tím, že si lidé mohli myslet, že se jedná o nějakou hru pro děti. Právě děti vlaječky hodně zaujaly, z pozorování bylo patrné, že je to pro tuto věkovou kategorii atraktivní, zábavné, ale i poučné. Tento pokusný den také odhalil další problém. Do vyprahlé země šly vlaječky na špejlích zapíchnout jen velmi obtížně. Proto doporučujeme, aby vlaječky měly ostřejší hroty.

9. OHNIŠTĚ A GRILL SPOTY⁴⁴

Mnoho občanů by si rádo přes rok opeklo nad ohněm špekáček či ugrilovalo klobásu, steak nebo zeleninu. Obyvatelé Lesné takovou šanci moc nemají, neboť většina z nich v této čtvrti žije v panelových či cihlových domech, které sice mají balkon, ale kouř by mohl otravovat sousedy. Jako jedno z řešení nabízíme veřejné „Ohniště a grill spoty.“

Podobné projekty jako ten náš jsou v zahraničí zcela obvyklé. Tzv. barbecue pointy jsou zcela běžné v Irsku nebo Austrálii. Inspirací mohou být i pikniková místa v Praze.⁴⁵ Projekt stojí na jednoduchém principu – na místo, kde jsou grill spoty a ohniště, si kdokoliv přinese své potraviny k opečení nebo ugrilování a také vlastní palivo, na kterém si potraviny připraví. Na stanovištích je dostatek míst k sezení (alespoň pro tři rodiny) a informační tabule s pravidly, která musí účastníci grilování dodržovat.

Navrhnout místo pro grill spot z pohledu nás studentů je nemožné, neboť jsme si vědomi, že taková místa musí být bezpečná tak, aby neohrožovala obyvatele a ani přírodu. Pokud však z našeho pohledu můžeme doporučit, pak se nám jako vhodná místa se jeví louky na okraji Čertovy rokly, nebo louka za domem pro seniory na ulici Okružní, resp. za ulicí Jurkovičova. Velmi výhodným místem by byl prostor u kaple Svatého Antoníčka nacházející se pod svahy Lesné, kde je studánka, která by vyřešila problém s vodou.

Podobně jako konkurenční tým i my navrhujeme, aby si občané měli možnost sami navrhnout vizáž grill spotu a účastnili se hlasování o nejlepší vizáž. Návrhy by občané mohli kreslit či modelovat na PC a zasílat buď vedení radnice, nebo přímo nám – vyvěsili bychom návrhy na webovou stránku www.obcaneprolesnou.cz, kde by bylo spuštěno hlasování o nejhezčí grill spot. Občané bez připojení k internetu by se o akci dozvěděli v měsíčníku Severník a hlasovali by pomocí hlasovacích lístků, které by doručili na předem určené místo. Občané by dobrovolně mohli pomoci s výstavbou ohniště, jako je například pokládání kamenů.

Náklady na výrobu grill spotu a ohniště by mohly být hrazeny z části městskou částí, z části grantem, pokud by se podařil získat. V současné době (ke dni 20.8.2014) například lze žádat o tzv. Živý grant od nadace Via, která poskytuje finance na oživení veřejného prostoru a dialogu v něm. Projekt si žádá na vytvoření ohniště kromě materiálu také odborný dozor na jeho výstavbu, jehož práce se odhaduje na jeden pracovní den (cca 8 hodin). Vyčíslení nákladů jsme převzali od týmu číslo 31. V první tabulce jsou náklady na vznik ohniště, v druhé tabulce pak na vznik grill spotu.

⁴⁴ Nápad na vytvoření grill spotů převzat a upraven z práce Daněk, K. a kol. (2014). Občanský projekt. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <<http://muniss.cz/>>

⁴⁵ Stach, J. (2011). *Pikniková místa v pražských lesích a lesoparcích*. ENVIS. [online] [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <[http://envis.praha-mesto.cz/\(lis2rz45x54slb45mts15045\)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228](http://envis.praha-mesto.cz/(lis2rz45x54slb45mts15045)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228)>.

Tabulka 14 Náklady na vznik ohniště z občanského projektu.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Odborný dozor (řemeslník)	1 500
Zapůjčení nářadí	500
Kámen či jiný druh obkladu	500
- Recyklování starých dlažebních kostek apod. (cena za přesun)	500
5 laviček + workshop jejich výroby (2 dny, pro 5 osob)	7 500 + 12 500¹
Plechová lopatka na vybírání popela z ohniště	100
Popelnice na popel připevněná zámkem k zemi	1 000
Popelnice na odpadky připevněná zámkem k zemi	1 000
Venkovní webkamera	700¹
Celkem	25 100

(Zdroj: práce týmu Daněk, K. a kol.)

Tabulka 15 Náklady na vznik grill spotu z občanského projektu.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Gril a jeho instalace	15 000
8 laviček, 4 stoly z palet + workshop jejich výroby (2 dny, pro 12 osob)	20 000 + 30 000¹
Plechová lopatka na vybírání popela z ohniště	100
Popelnice na popel připevněná zámkem k zemi	1 000
Popelnice na odpadky připevněná zámkem k zemi	1 000
Informační tabule	3 000¹
Venkovní webkamera	700³
Celkem	70 800

(Zdroj: práce týmu Daněk, K. a kol.)

Uvědomujeme si, že největší náklady tvoří lavičky a u grill spotů také stoly z palet. Tyto náklady lze snížit tak, že by se ohniště a grill spoty daly poblíž sebe. Tudiž by se místo 13 navrhovaných laviček mohlo vyrobit jen 8 (zcela by se vyrušila čtvrtá položka v tabulce 1 – „5 laviček + workshop jejich výroby (2 dny, pro 5 osob)“ – náklady by tak poklesly o 20 000 Kč.

V případě výroby stolů z palet by bylo potřeba dořešit, kdo by se workshopu účastnil, kdo by jej vedl a měl na starost. Doporučujeme místo workshopu a výroby vybavení z palet zakoupit dřevěné lavice. Ceny laviček se na internetu liší, při vhodném výběru by lavičky/stoly stály o něco méně než výroba z palet.

Popelnice jsou navrhovány tak, aby byly připevněny zámkem k zemi. Doporučujeme rovněž přidat zámek i k vyrobeným lavičkám. V nákladech je také umístěna cena za webkameru, pomocí které by mohlo být místo nepřetržitě kontrolováno jak městskou policií, tak radnicí, ale i samotnými občany, a to v případě, že záznamy z webkamery budou přenášeny na webové stránky městské části. Obyvatelé by se mohli předem podívat, zdali je u grill spotů a ohnišť místo. Dále je zde vyčíslena informační tabule, která by stála poblíž a určovala by pravidla, která musí návštěvníci dodržovat. Návrh pravidel je převzat opět z práce Daněk, K. a kol., doplněný námi.

Tabulka 16 Návrh pravidel Ohnišť a grill spotů

Návrh pravidel Ohnišť a grill spotů
1. Oheň smí rozdělávat pouze osoba starší 18 let.
2. Oheň nesmí být rozděláván mimo ohniště či gril.
3. Každý dbá své osobní bezpečnosti při manipulaci s grilem/ohništěm.
4. Smí se spalovat pouze dřevo bez chemických úprav nebo produkty k tomu určené (dřevěné uhlí apod.).
5. Uživatel po sobě nesmí zanechat znečištěné ohniště/grill spotu a jeho okolí. K dispozici je plechová lopatka na odstraňování popela a uhlíků z ohniště.
6. Oheň musí být uhašen před odchodem.
7. Uhlíky a popel se smí vyhazovat pouze do popelnic, které jsou k tomu určeny.
8. Další odpadky se smí vyhazovat do popelnic pro směsný (tříděný) odpad.
9. Dbejte své osobní bezpečnosti při manipulaci s horkým popelem a uhlíky.
10. Okolo ohniště/grill spotu nesmí být provozován nadměrný hluk.
11. Ohniště a grill spoty nesmí být užívány v nočních hodinách (mezi 22:00 a 07:00).
12. V případě vzniku požáru se pokus oheň uhasit a neprodleně zavolej hasiče na číslo 150.

(Zdroj: Daněk, K. a kol.,¹ vlastní zpracování)

Jak je vidět, je nutno během opékání nebo grilování dodržovat bezpečnostní pokyny a dbát požární ochrany. Důležitou součástí před samotnou akcí je zajištění dřeva, po skončení naopak úklid a důkladné uhašení. Zajištění dřeva je stěžejním úkolem celého projektu. Je zde možnost, která se jeví jako nejlepší, že každý občan si sám zajistí dřevěné uhlíky na grilování. V případě založení ohně je zde větší problém. Naším nápadem, ne však zcela utopickým je, že dřevo bude dodávat okolní stavební a dřevařská firma – buď zdarma dřevo, které nezpracuje a dále nevyužije, nebo pravidelně za příplatek. Spoléháme na poctivost a čestnost občanů, že dřevo nebudou rozkrádat. Dalším problémem je uhašení. Jak již bylo zmíněno výše, v případě realizace projektu u kapličky svatého Antoníčka by

byl tento nedostatek vyřešen. Nachází se zde studánka, jejíž průtok je však nestálý. Nicméně voda zde je a k uhašení by byla vhodná. Dříve sloužila jako pítka pro lidi, nicméně dnes se voda již nedoporučuje pít, i když by měla zůstat i nadále pitná⁴⁶.

Pokud by se projekt realizoval bez přírodního přístupu k vodě, řešením by bylo zavedení vody do takového místa. Při výběru místa by se musely uvažovat i náklady spojené se zavedením vody. Máme na mysli něco takového, jako funguje na hřbitovech nebo jako pítka, která také v některých městech existují.⁴⁷

Obrázek 20: Studánka u Sv. Antoníčka

(Zdroj: Portál Diviška⁴⁸)

⁴⁶ Šilhavá, J. (nedat.). *Studánka u Sv. Antoníčka*. Dostupné z: <<http://www.diviska.cz/zajimava-mista/studanka-u-sv-antonicka/#studanka-2-jpg/>>.

⁴⁷ Pítka v Praze: <http://www.izdoprava.cz/2006/05/v-kvetnu-ozivaji-fontany-a-pitka-v-praze/>
pítka v Havlíčkově Brodě: http://jihlava.idnes.cz/oprava-namesti-v-havlickove-brode-skoncila-architekti-ji-chvali-pwe-/jihlava-zpravy.aspx?c=A110521_1589365_jihlava-zpravy_oks

Obrázek 21: Příklad vyhotoveného grilu

(Zdroj: Portál Time Out¹)

Obrázek 22: Příklad vyhotovených laviček z recyklovaných palet.

(Zdroj: Portál Paletky.cz)

10. VÝVOJ REALIZACE PROJEKTU

Na úplný závěr naší práce bychom chtěli představit naši vizi realizace celého projektu, o kterou se již sami průběžně snažíme a již jsme učinili první kroky. Jsme totiž toho názoru, že i když jsme naši expertní analýzu psali s maximální péčí a úsilím, nevyrovná se to zpětné vazbě, kterou získáme, když se pokusíme implementovat náš projekt v praxi.

10.1 UČINĚNÉ KROKY

Radnice Brno-sever

O návštěvě radnice na konci března jsme již psali v první části práce. Znovu jsme na radnici zavítali a setkali se s panem starostou Haklem v první polovině června, tedy v době, kdy byl náš projekt zcela hotový. Pan starosta si naše návrhy důkladně prostudoval a prohlásil, že nad projektem je městská část Brno-sever ochotna převzít oficiální záštitu, ale že samotný průběh organizace Občanského projektu a odpovědnost za něj bude záležet na nás. Pracovníci radnice nám zajistili také propagaci projektu jak v místním periodiku, tak i osobně mezi občany na Dni radnice (viz níže).

Ježkova

Taktéž o názorech občanského sdružení Ježkova, které jsme vypočetli při konzultaci v měsíci dubnu, jsme psali. V polovině června byl panu Malečkovi, hlavnímu představiteli OS Ježkova, poslána naše práce. Ten ji rozeslal dalším členům občanského sdružení. Námi navrhnutý text se jim líbil, zaujala je již detailní podoba Sousedských trhů. Po osobní schůzce v červenci jsme se domluvili na konkrétní akci – Sousedské trhy se mohou spojit s událostí, kterou oni pořádají 20. září v Čertově rokli. Jedná se o divadlo v tamějším amfiteátru. Občanské sdružení je schopno při propagaci jejich akce zajistit propagaci Sousedských trhů pomocí letáčků, které budou distribuovány všem obyvatelům na Lesné do jejich schránek. Společnými silami se tak chystáme občanům udělat hezké odpoledne a nezapomenutelnou akci, která v případě úspěchu bude pořádána i nadále. Sdružení se rovněž líbí lavičky pro teenagery – zde však dochází k drobnému rozporu s radnicí, která o lavičky jeví jen malý zájem, a tak je na dalším uvažování, jakou cestou lavičky zrealizovat.

Bohumín

Na konci května bylo osloveno město Bohumín s nabídkou na spolupráci na první části našeho projektu – opravy městského mobiliáře a výsadba okrasných květin. Jednali jsme s vedoucím místního odboru životního prostředí, panem Janem Jeziorským. Projekt se mu zamlouval, jelikož byl nadšený ze způsobu, jakým občany zapojujeme. Souhlasí s námi, že by se tak prohloubila spolupráce mezi radnicí a občany, kteří by si následně městského mobiliáře ve svém okolí více vážili a chránili jej před poškozením. V Bohumíně je totiž již zavedena aplikace na internetu i do chytrých telefonů, kde občané nahláší závady⁴⁸. Ty jsou rozděleny do různých kategorií, podle kterých se přidělují jednotlivým odborům. Nahlašuje se také adresa, nebo se vyhledají GPS souřadnice podle serveru Mapy.cz. Může se taktéž dokládat fotografie, což je určitě užitečné, ale ne nezbytné. Dále je na všech odborech k dispozici tabulka s nahlášenými problémy, ke kterým mají zaměstnanci příslušných odborů povinnost se nahlásit do 3 pracovních dní. Vedoucí odborů pak mají přehled o stavu řešení těchto závad včetně statistik.

Pan Jeziorský na našem projektu jako největší problém vidí nutnost namotivovat občany, aby se do takového projektu zapojili. Shodli jsme se, že motivací by jim mělo být zlepšení jejich životního prostředí a přispění komunitě, v naší anonymní době je to však značně komplikované. Jako příklad uvedl pan Jeziorský situace, kdy mu občané nejsou ochotni ani poskytnout potřebnou součinnost při hledání „pachatelů“ některých závad. Navrhli jsme tedy několik řešení. V Bohumíně se každoročně koná vyhlášení nejlepšího sportovce roku, v rámci kterého by bylo možno vyhlášovat i neaktivnějšího

⁴⁸ Dostupné z: <http://www.mesto-bohumin.cz/cz/radnice/hlaseni-zavad/>

občana v našem projektu a ocenit ho například volnými vstupy do městského aquacentra a dárkovým košem od sponzorů akce. S tím bude osloven bohumínský starosta Petr Vícha. Dále pan Jeziorský slíbil s naším projektem oslovit místní výbory městských částí a některá občanská sdružení. Po letních prázdninách máme opět domluvenou schůzku, na které si sdělíme výsledky našeho snažení na Lesné a reakci bohumínské radnice.

Propagace

Z hlediska propagace bylo významným počinem natočení propagačního videa, ve kterém jsme vtipným způsobem náš projekt představili (viz výše). Dále jsme červnu vystoupili v rámci Dne radnice a z pódia a pomocí roznosu letáčků jsme oslovili občany Lesné a v kostce jim popsali náš záměr. Vůbec však nejúčinnějším způsobem propagace bylo zveřejnění článku v periodiku *Severník*, který dával základní informace o našem projektu včetně našeho vystoupení na Dni radnice. Po zveřejnění našeho článku se někteří občané Lesné obrátili na občanské sdružení Ježkova s dotazem ohledně našeho projektu a byli přeměřováni na naše webové stránky. Propagace tudíž měla prozatím alespoň nějaký úspěch.

Experimentální den

Dne 18. července jsme pak uspořádali experimentální den vlaječkování na Lesné, o kterém jsme již psali výše. Akce se nesešla s úspěchem, což jsme přičítali nulové propagaci, neinformovanosti občanů, nepříznivému počasí, ale i jejich prostému nezájmu. Usoudili jsme tedy, že tuto činnost zatím nebudeme řadit mezi priority.

10.2 VIZE DO BUDOUCNA

Nadace Partnerství

V plánu máme představit náš projekt brněnské Nadaci Partnerství⁴⁹, která se zaměřuje na soužití města a přírody, tedy okruh zájmu, pod který spadá naše expertní analýza. Vzhledem k tomu, že jeden člen našeho týmu zde byl na stáži a má zde určité konexe, počítáme s tím, že by nám Nadace Partnerství mohla s realizací projektu pomoci. Již dříve jsme totiž měli pozitivní ohlasy na náš nápad ohledně sousedských trhů, když jsme je chtěli realizovat v rámci akce Týden města pořádané letos v květnu. Z časových důvodů jsme však následně od realizace upustili. Nicméně bychom na toto chtěli navázat, a to i se zaměřením na možnost získání grantu na výsadbu trvalkových záhonů.

Na tomto základě bychom chtěli uspořádat Den zeleně, v rámci něhož by proběhla výsadba právě takového záhonku, což by mohlo sloužit jako odrazový můstek pro přesvědčení radnice poskytnout finanční prostředky na realizaci projektu a postupně i projekt implementovat úplně. Tato akce by se výhledově měla konat začátkem října, který přeje výsadbě okrasných květin, především narcisů.

Nadace Via

Nadace Via je jednou z nadací, která v současné době přijímá žádosti o tzv. Živý grant⁵⁰, jenž se bude rozdělovat projektům, které oživí a zlepší veřejný prostor určitého území a zlepší v něm dialog mezi lidmi samotnými i mezi občany a radnicí. V plánu je domluvená osobní schůzka se zástupci této nadace, na které jim bude představen náš projekt a zjistí se, zda vůbec naše návrhy splňují kritéria pro udělení grantu. V případě jeho udělení by peníze v závislosti na jeho výši byly určeny na důkladnější propagaci projektu mezi občany a především na samotné projekty, jako je nastartování sousedských trhů (nákup materiálu – například ubrusů na stoly, pronájmy místností a mobiliáře), na výsadbu okrasných rostlin (zakoupení semen a sazeniček), na výrobu vlaječek či opravu laviček. Výhodou žádosti o grant je fakt, že o něj mohou žádat přímo jednotlivci či skupina občanů, což je výhoda oproti výše popsanému grantu z Nadace Partnerství. V případě neudělení grantu poskytuje nadace zdarma rady a konzultace, které mohou výrazně přispět k pozdější realizaci projektu.

⁴⁹ <http://www.nadacepartnerstvi.cz/>

⁵⁰ <http://www.nadacevia.cz/cz/granty-a-podpora/mesta-z-jineho-testa-aktualne-2014>

Sousedské trhy

Ve spolupráci s občanským sdružením Ježkova jsme se rozhodli uspořádat Sousedské trhy, které proběhnou 20. září. Občanské sdružení tento den pořádá pro občany divadlo v přírodním amfiteátru v Čertově rokli, a snaží se tak navázat na dávnou tradici, kdy kulturní představení v tomto amfiteátru byly běžnou součástí života obyvatel Lesné. My budeme pomáhat občanskému sdružení s přípravou tohoto dne a v době konání akce budeme jako jedni z organizátorů přítomni na místě. Občanské sdružení zajistí propagaci těchto akcí pomocí letáčků, které budou distribuovány všem obyvatelům Lesné do schránek. Na letáčku kromě pozvání na divadlo budou rovněž informace o Sousedských trzích s poznámkou, že občané, kteří se budou chtít aktivně zapojit do Sousedského trhu (čili něco nabízet), se budou muset předem ohlásit, aby se zjistil zájem a také praktické záležitosti, například kolik je potřeba stolů a dalšího materiálu. V případě hezkého počasí proběhne celá akce venku – po obědě se začne od 13:00 se Sousedskými trhy, od 15:00 se pak plánuje ukončení trhů a přesun do amfiteátru. Trhy by probíhaly na přilehlé louce ve vzdálenosti do 100 metrů od amfiteátru. Uspořádání obou akcí blízko sebe znamená větší koncentraci lidí na jednom místě. Tím se naplní i podstata Sousedského trhu, který si za svůj cíl klade sdružit komunitu občanů. Na Sousedský trh mohou lidé přijít úplně s čímkoliv – ať už z domova s upečenou buchtou, tak třeba se starými knihami či oblečením. Zachová se forma trhu navrhnutá v projektu – trh bude mít jak formu barteru, tak nákupu za peníze.

Při promýšlení nastaly však také reálné problémy. Jedním z nich je počasí. V případě deště se uvažovalo o přesunutí trhů do jídelny nedaleké Základní školy Blažkova. První stanovisko k pronájmu této místnosti je negativní z důvodu kradení jejich vybavení a z důvodu hygieny. V současnosti se tak jedná o pronájem alespoň tělocvičny. Využití budovy by poskytlo zázemí jak prodejcům, tak divadelníkům. Zároveň by bylo vyřešeno případné použití elektřiny či záchodů, které jsou na akci v takovémto rozsahu téměř nutností. Alternativou pro uspořádání trhů za špatného počasí je pronajmutí tzv. party stanu, které je však finančně náročné a na jedno odpoledne se nevyplatí.

Nový kabát pro Čertovu rokli

Pod tímto názvem se skrývá akce v Čertově rokli, kterou bychom chtěli občanům představit v praktické formě ideu oprav městského mobiliáře. Vytipovali bychom lavičky ve zmíněné lokalitě, které by nátěr potřebovaly (jako ta, kterou jsme opravili v našem propagačním videu). Samozřejmostí je zajištění souhlasu ze strany radnice s opravou laviček a domluva na pomoci s propagací. Podrobněji jsme se již tomuto záměru věnovali v části o propagaci.

Bohumín

Poté, co proběhne realizace Sousedských trhů a nátěr laviček, zavítáme opět na radnici do Bohumína s tím, abychom zjistili, jak se situace vyvinula. Především předáme vedení naše poznatky z dosavadní realizace projektu a domluvíme se na dalším postupu. V plánu je nakročit k realizaci začátkem jara 2015.

Občané pro Lesnou & Radnice Brna-sever

Co se týče realizace projektu, především jeho první části s názvem Občané pro Lesnou, závisí nyní celá situace na výsledcích komunálních voleb, které do jisté míry paralyzují ochotu radnice se více do samotné realizace zapojit. Poté, co proběhnou komunální volby, máme velký zájem na tom, aby radnice již skutečně realizovala náš projekt, včetně převzetí částečné odpovědnosti. Přáli bychom si, aby sběr žádostí/formulářů s požadavky občanů na opravy a výsadby započal na jaře 2015, což poskytuje celou zimu na přípravu uvedení projektu v život.

Další městské části a obce

Až se náš projekt osvědčí na Lesné a v Bohumíně a budeme schopni se poučit z první zpětné vazby a odstranit tak problémy, které mohou vyvstat, máme vizi rozšíření alespoň některých z našich projektů do dalších městských částí Brna a dalších obcí, popřípadě i v zahraničí.

ZÁVĚR

Během postupného zvažování nápadů a projektů, které by se daly na Lesné zrealizovat, jsme došli k tomu, že aktivit, které splňují zadaná kritéria, je opravdu hodně. Těmito kritérii bylo přispění ke snížení anonymity a posílení soudržnosti mezi občany, jednoduchost a realizovatelnost projektu a v neposlední řadě jeho atraktivita pro místní obyvatele. Fakt, že jsme se ve své práci omezili na detailní rozpracování pouze čtyř oblastí, vůbec neznámá, že se jedná o vyčerpávající seznam možností. U projektů, k jejichž detailní analýze jsme nepřikročili, jsme popsali i stručný popis výzev, které skýtají, a také jsme zahrnuli návod, jak daný projekt odstartovat.

Lesná, jako poměrně malá čtvrť s velmi příjemným okolím a Čertovou roklí jako dominantou má rozhodně co nabídnout a je jen na občanech, který z výše zmíněných projektů si zvolí k jejímu dalšímu zvelebování. Ať už to bude však cokoli, bude to prospěšné jak pro obyvatele Lesné, tak pro Lesnou samotnou. Neboť hlavní je, že občané přispějí svými vlastníma rukama ke zlepšení dění kolem nich.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1.] Agora Central Europe – společnost pro demokracii a kulturu. [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <<http://www.agora-ce.cz/>>.
- [2.] *Apples for eggs*. [online]. [cit. 2014-05-12]. Dostupné z: <<http://applesforeggs.com/>>.
- [3.] BBC News Lincolnshire. *Boston council flags up dog dirt to shame to pet owners*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.bbc.com/news/uk-england-lincolnshire-22691529>>.
- [4.] Bořil, M. (2012). *Brňan si neměl s vnukem kam sednout, tak začal opravovat lavičky*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://brno.idnes.cz/brnan-opravit-v-masarykove-ctvrti-sest-lavicek-frt-/brno-zpravy.aspx?c=A121114_134614_brno-zpravy_bor>.
- [5.] Brňáci pro Brno. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.brnaciprobrno.cz/>>.
- [6.] Centrum pro rodinu a sociální péči. *Trojlistek*. [online]. [cit. 2014-05-17]. Dostupné z: <<http://www.crsp.cz/rodiny-s-detmi/161-trojlistek-2>>.
- [7.] Cvrčková, D. (2009). Tulipány trochu jinak. *Flóra na zahradě*, roč. 8, č. 10, s. 21-25.
- [8.] Česká televize (2013). *Zájem o „profesi“ náhradní babičky roste*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z <<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/248433-zajem-o-profesi-nahradni-babicky-roste>>.
- [9.] Český statistický úřad (2014). [online]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>.
- [10.] Daněk K. a kol. (2014). *Občanský projekt*. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <<http://muniss.cz/>>.
- [11.] Familien. *Oma-Dienst bright Omas und Familien zusammen*. [online]. [cit. 2014-05-17]. Dostupné z: <<http://www.familie.at/site/wien/angebote/omadienst>>.
- [12.] Horáková, A. a kol. (2014). *Občanský projekt*. [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <<http://muniss.cz/>>.
- [13.] Horeličanová, L. (2008). Když vládnou trávy. *Flóra na zahradě*, roč. 7, č. 10, s. 6-7.
- [14.] IHNED. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-51507400-v-nemecku-maji-specialni-lavicky-pro-teenagery-sedatko-maji-na-zabradli>>.
- [15.] I dnes.cz. *Tábor si nechal vyrobit lavičky pro hubertáky, sedátko má na opěradle*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/tabor-si-nechal-vyrobispecialni-lavicky-pro-pubertaky-pk0-/domaci.aspx?c=A110809_1631699_budejovice-zpravy_kol>.
- [16.] Jablonné nad Orlicí. *Jak třídit komunální odpad*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.jablonno.cz/jak-tridit-komunalni-odpad-v-roce-2012/d-76754>>.
- [17.] Kučerová J. (2014). *Severník*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://www.sever.brno.cz/images/soubory/severnik/2014/severnik%201_2014.pdf>.
- [18.] Lánská, T. (2010). Vděčné letničky. *Moje zahrádka*, roč. 1, č. 5, s. 13.
- [19.] Maleček, M. (nedat). *Sídlíště Lesná – unikátní příklad panelového obytného celku*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <http://www.krizovatkyarchitektury.cz/2013/download/malecek_clanek.pdf>.
- [20.] Městská část Brno – Sever. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.sever.brno.cz/>>.
- [21.] Městská část Brno – Sever. *Severník*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.sever.brno.cz/severnik>>.
- [22.] Občanské sdružení pro životní prostředí na Ježkové, Brno-Lesná. [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <<http://www.osjezkova.estranky.cz/>>.

- [23.] Pardubice. *Dej tip*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.pardubice.eu/dejtip/dej-tip/>>.
- [24.] Petrášová, L. (2010). *Staří versus mladí...*. In : Vital plus. Časopis pro seniory. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.vitalplus.org/article.php?article=363/>>.
- [25.] Rousseau, J.J. (2002). *O společenské smlouvě*. Aleš Čeněk s.r.o., s. 156. ISBN 80-86473-10.
- [26.] Sousedské trhy Palmovka. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.sousedske-trhy-palmovka.cz/>>.
- [27.] Stach, J. (2011). *Pikniková místa v pražských lesích a lesoparcích*. ENVIS. [online] [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <[http://envis.prahamesto.cz/\(lis2rz45x54slb45mts15045\)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228](http://envis.prahamesto.cz/(lis2rz45x54slb45mts15045)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228)>.
- [28.] Stuttgarter Wochenmarkte. *Willkommen auf den Stuttgarter Wochenmarkte*. [online]. [cit. 2014-05-17]. Dostupné z: <<http://www.stuttgarter-wochenmaerkte.de/>>.
- [29.] Šilhavá, J. (nedat.). *Studánka u Sv. Antonička*. Dostupné z: <<http://www.diviska.cz/zajimava-mista/studanka-u-sv-antonicka/#studanka-2-jpg/>>.
- [30.] Vítková, Z. (2012). *Založte komunitní zahradu a pěstujte zeleninu i sousedské vztahy*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/rady-a-navody/zalozte-komunitni-zahradu-a-pestujte-zeleninu-i-sousedske-vztahy>>.
- [31.] Úřad pro ochranu osobních údajů. *Oznámení o zpracování osobních údajů*. [online]. [cit. 2014-05-11]. Dostupné z: <<http://www.uoou.cz/oznameni-o-zpracovani-osobnich-udaju.asp#obalhlava>>.
- [32.] § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších změn a doplňků k 17. 4. 2014. In: *ASPI verze 2014* [právní informační systém]. Wolters Kluwer, ©2000-2014 [cit. 17. 4. 2014]
- [33.] § 20 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších změn a doplňků k 17. 4. 2014. In: *ASPI verze 2014* [právní informační systém]. Wolters Kluwer, ©2000-2014 [cit. 17. 4. 2014]
- [34.] § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. In: *CODEXIS* [právní informační systém], [cit. 2014-05-15]
- [35.] § 2 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků. In: *CODEXIS* [právní informační systém], [cit. 2014-05-15]

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Výsledky ankety	18
Obrázek 2 – Okrasné rostliny ve francouzském městě Nancy.....	22
Obrázek 3 – Rozkvétající růže v německém Stuttgartu	22
Obrázek 4: Současný stav lavičky v Čertově rokli na Lesné	24
Obrázek 5: Graffiti na fasádě panelových domů.....	31
Obrázek 6: Problém s graffiti – lavička na Lesné	31
Obrázek 7: Schéma přihlášení se k realizaci.....	32
Obrázek 8: Příklad směs louky.....	38
Obrázek 9: Příklad doplnění záhonku travinami.....	39
Obrázek 10: Lokalita pro okrasné záhony.....	40
Obrázek 11: Označení tramvajové zastávky Čertova rokle	41
Obrázek 12: Prostor pro vzorovou louku – konečná tramvají	42
Obrázek 13: Prostor za ulicí Brožíkova	42
Obrázek 14: Prostor za konečnou tramvají	42
Obrázek 15: Amfiteátr ukrytý uprostřed Lesné v Čertově rokli	54
Obrázek 16: Takovýmto způsobem sedávají mladí na lavičkách	57
Obrázek 17: Návrh lavičky	57
Obrázek 18: Umístění vlaječek během experimentálního dne.....	60
Obrázek 19: Vlaječky na louce před ulicí Fillova.....	61
Obrázek 20: Studánka u Sv. Antoníčka	65
Obrázek 21: Příklad vyhotoveného grilu	66
Obrázek 22: Příklad vyhotovených laviček z recyklovaných palet.	66

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Příprava projektu.....	13
Tabulka 2: Určení pravidel hry	21
Tabulka 3: Návrh formuláře.....	27
Tabulka 4: Návrh inzerátu.....	28
Tabulka 5: Přehled nákladů na formulář	29
Tabulka 6: Stanovení přibližných cen materiálu.....	34
Tabulka 7: Orientační ceny semen okrasných rostlin	34
Tabulka 8: Návrh přidělování bodů za aktivitu v projektu	35
Tabulka 9: Odhad nákladů na akci Nový kabát pro Čertovu rokli.....	37
Tabulka 10: Obecný postup při zahajování projektu	46
Tabulka 11: Formulář pro přihlášení na Sousedské trhy.....	51
Tabulka 12 Rozpočet výroby vlaječek.....	58
Tabulka 13 Instrukce k vlaječkám	60
Tabulka 14 Náklady na vznik ohniště z občanského projektu.....	63
Tabulka 15 Náklady na vznik grill spotu z občanského projektu.....	63
Tabulka 16 Návrh pravidel Ohnišť a grill spotů	64

PŘÍLOHY

Článek o našem projektu v periodiku Severník

11 6 červenec 2014 **Severník** Informační bulletin městské části Brno-sever **B | R | N | O |**

Mladí na turnaji 3 x 3 Brno Open

Byl první a doufáme, že ne poslední. Řeč je o prvním ročníku turnaje v basketbale 3 x 3, který pořádala TJ Slovan Černá Pole Brno za finanční podpory městské části Brno-sever. Zahájení i průběhu turnaje byli přítomni jak pan starosta Ing. Rostislav Hakl, tak i paní místostarostka Ing. Kateřina Kalinová. Turnaj podpořila i Česká basketbalová federace.

Myslenkou bylo uspořádat turnaj pod heslem „Nový sport na Novém hřišti“ a tak propagovat nejen basket 3 x 3, ale i sport jako takový, v neposlední řadě i samotné hřiště Masarykovy základní a mateřské školy na Zemědělské 29. Díky podpoře pana ředitele Mgr. Miloše Hruzy bylo hráčům zajištěno zázemí v prostorách školy, což u takovýchto turnajů nebývá zvykem a myslím si, že i tato skutečnost přispěla ke kvalitě turnaje. Hráči pak uvítali občerstvení u hřiště, nabízející nealkoholické chlazené nápoje a něco málo k snědce, což za slunečného počasí určitě přišlo k duhu všem zúčastněným. K dobré úrovni turnaje přispěli nemalej měrou i rozhodčí, z nichž někteří rozhodují nejvyšší basketbalové soutěže v České republice.

Na to, že to byl první ročník, tak se sešlo celkem 14 družstev v kategoriích hoši i dívky a to 11 družstev v kategorii do 19 let a 4 družstva v kategorii do 15 let. Myslím, že každého hráče potěšila i ta skutečnost, že v ceně startovního byl nejen dres s logem turnaje, ale i iontový nápoj a pro první tři družstva v každé kategorii byly připraveny i hodnotné ceny. Vítězi jednotlivých kategorií se stala družstva dívek hrajících pod názvem „Elgartka“ a družstvo chlapců s originálním jménem „Retardi“. V rámci turnaje se konaly také individuální soutěže ve střelbě „trojek“, „šestek“ a v neposlední řadě i nejatraktivnější z disciplín „SlamDunk“, pro nezasevěné soutěže ve smečování.

Výsledky turnaje naleznete na stránkách www.tjslovanncp3x3/. Pokud máte zájem zhlédnout fotografie z tohoto turnaje, pak si na facebooku najdete stránku „3x3 Brno Open“ a můžete sami posoudit, jak tento turnaj probíhal.

Basketbal 3 na 3 je odnoží klasického basketbalu 5 na 5 a v současné době se těší stále větší oblibě zejména mezi mladými hráči, ale díky celosvětové basketbalové federaci i mezi dospělými. I u nás si získává stále větší oblibu a není divu, protože se jedná o dynamický, kontaktní a rychlý sport,

k jehož provozování stačí jeden koš, jeden míč a šest hráčů. Snahou je dosáhnout toho, aby tento mladý sport byl zapsán jako ukázkový již na olympijských hrách v Rio de Janeiru a následně zařazen do programu olympijských her, ale hlavně to, aby se mu začalo věnovat co nejvíce mladých lidí. Je to sport, který má velkou šanci se dostat z ulice až na olympiádu. Rozhodli jsme se jeho rozvoj podpořit i v naší tělovýchovné jednotě (městské části) a myslím si, že celkem úspěšně. Finančně vypomohla tento turnaj zařadit městská část Brno-sever přidělenou dotací a nejen to. Nelze opomenout ani účast Nadačního fondu Martina Foukala, podporujícího pravidelné lékařské prohlídky u mladých sportovců. Ten kromě propagace vyslal do turnaje i dvě družstva, která přispěla ke zvýšení prestiže tohoto turnaje, protože její hráči hrají nejvyšší dorostenecké soutěže.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří se na tomto turnaji podíleli, nejen organizátorům, rozhodčím, hráčům, ale také divákům, kteří se přišli podívat, co že se to v Černých Polích děje. První ročník máme, snad úspěšně, za sebou a doufám, že příští rok se sejdeme v ještě větším počtu.

Petr Štěpánek,
TJ SLOVAN Černá Pole Brno
Více fotografií na facebookové stránce Radnice Brno-sever.

Studenti zahajují občanský projekt Občané pro Lesnou

„Po zapracování připomínek budeme prozatím realizovat pilotní fázi projektu, která spočívá v nabídce občanům, aby si ve dvou lokalitách ve správně městské části Brno-sever vysadili okrasné květiny. Náklady na sazenice jim přitom budou propočteny, do zkrášlení svého okolí investují pouze vlastní práci,“ vysvětluje vedoucí vítězného týmu Radovan Malachta.

Městská část nad realizací projektu převzala a v tuto chvíli se do něj zapojuje formou metodické a informační podpory.

„To, že si vítězný tým vybral právě Lesnou, je podle mě dobrý krok. Právě na Lesné, která je známá vztahem svých obyvatel k místu, kde žijí, má podobný projekt šanci na úspěch. Naše podpora je samozřejmá, podobné aktivity mohou být jen ku prospěchu. Další úspěch projektu ale záleží hlavně na občanech – je to ostatně občanský projekt. Pokud bude mít ohlas a bude se uvažovat o jeho rozšíření, rádi se do něj zapojíme tak, jak bude třeba,“ říká starosta Rostislav Hakl.

Pilotní fáze projektu by měla být zahájena během prázdnin, veškeré informace naleznete na webových stránkách www.obcaneprolesnou.cz, které budou spuštěny počátkem července.

Martin Ingr
Více fotografií na facebookové stránce Radnice Brno-sever.

Týmy studentů z brněnských univerzit se v uplynulých dnech utkaly v meziuniverzitní soutěži Muniss se svými pracemi na téma Občanský projekt. Cílem bylo vytvořit realistické návrhy na zapojení občanů města Brna do zlepšování jejich okolí a také koncepty efektivní podpory těchto aktivit ze strany místní samosprávy. Jeden z týmů si jako lokalitu pro svůj projekt vybral sídliště Lesná, proto svoji práci konzultoval také na radnici naší městské části. Vzhledem k tomu, že tento tým nakonec celou soutěž vyhrál, rozhodli se jeho členové své teoretické návrhy s pomocí financí z fondů EU převést do praxe.

Černá Pole | Husovice | Lesná | Šablonice

SMLOUVA O DÍLO

Podle § 2586 a následujících Občanského zákoníku v platném znění

Číslo smlouvy o dílo objednatele:

Smluvní strany

Objednatel:	Statutární město Brno, Městská část Brno-sever Bratislavská 70, 601 47 Brno
zastoupení:	Ing. Rostislav Hakl starosta MČ Brno-sever
IČ:	44992785
DIČ:	CZ44992785
Peněžní ústav:	Komerční banka a.s. Brno
č. účtu:	19-5190900247/0100

(dále jen „objednatel“)

a

Zhotovitel:

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Číslo OP / pasu:

(dále jen „zhotovitel“)

uzavřely dnešního dne, měsíce a roku dle § 2586 a násl. Občanského zákoníku tuto

smlouvu o dílo

I. Předmět smlouvy

1. Zhotovitel se touto smlouvou
zavazuje, že pro objednatele provede
-
-
-

.....⁵¹ v rámci projektu Občané pro Lesnou a objednatel se zavazuje, že řádně provedené dílo převezme a uhradí dohodnutou cenu.

II. Termín plnění

1. Práce pro zhotovení díla budou prováděny ode dne a termín určený k dokončení díla je stanoven na
2. Dílo lze dokončit i před termínem určeném k dokončení, přičemž dokončením díla se rozumí jeho realizace v požadované kvalitě a rozsahu vč. kompletního předání objednateli.

III. Věci k provedení díla

1. K provedení díla zhotovitel obstará
.....
.....
52
2. Při obstarávání výše zmíněných věcí je zhotovitel povinen respektovat ceník orientačních cen materiálu a náradí, který tvoří nedílnou součást této smlouvy.

IV. Cena a platební podmínky

1. Celková a konečná cena za provedení díla dle bodu I. této smlouvy je sjednána ve výši skutečně vynaložených nákladů na provedení díla.
2. Vynaložené náklady je zhotovitel povinen po předání díla doložit objednateli daňovými doklady.
3. Vynaložené náklady nesmí překročit částku,- Kč (slovy Kč).
4. Platba proběhne v hotovosti na ÚMČ Brno-Žabovřesky nejpozději do 7 dnů od předání daňových dokladů o vynaložených nákladech zhotovitelem.

V. Odpovědnost za vady

⁵¹ Např. „natření lavičky na ul. Milénova u domu č.p. 1, a to mahagonovou barvou určenou na venkovní nátěr.

⁵² Mahagonovou barvu určenou na venkovní nátěr, štětec střední velikosti, dva kusy smirkového papíru o max. rozměrech 20x20 cm

1. Záruka na veškeré dodávky materiálů je poskytována v délce měsíců, prodloužené záruční doby jsou v souladu se záruční dobou poskytovanou výrobcí materiálů. Záruky na práci jsou poskytovány v délce měsíců.
2. Objednatel je povinen reklamovat dílo co nejdříve od jeho vzniku, nejpozději ovšem do data vypršení záruční doby. Zhotovitel neodpovídá za vady vzniklé nedodržením podmínek při provozu díla nebo provozem v nevhodných podmínkách nebo při zásahu třetí osoby či vyšší moci. Záruční doba uvedená výše začíná běžet dnem převzetí díla objednatelem. Zhotovitel je povinen oprávněně reklamované vady odstranit na své náklady, a to do 7 dnů od reklamace.

VI. Smluvní pokuta

1. Pro případ, že objednatel zjistí po předání díla vadné plnění ze strany zhotovitele a zhotovitel tuto vadu do 7 dnů neodstraní, si smluvní strany sjednaly smluvní pokutu ve výši ceny díla podle čl. IV. odst. 1 této smlouvy.

VII. Závěrečná ujednání

1. Smlouva je sepsána ve dvou stejnopisech a každý z účastníků obdrží po jednom vyhotovení.
2. Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti okamžikem podpisu druhé smluvní strany.
3. Smluvní strany prohlašují, že s obsahem tohoto dokumentu souhlasí bezvýhradně, opravdu a vážně, nejednají v tísní či za nápadně nevýhodných podmínek a na důkaz tohoto připojují své vlastnoruční podpisy.

V Brně dne

.....

Objednatel

.....

Zhotovitel

Propagační plakát projektu

 MĚSTSKÁ ČÁST BRNO-SEVER

OBČANÉ PRO LESNOU

TAKÉ VÁM NA LESNÉ ZÁLEŽÍ?
TAKÉ CHCETE, ABY BYLA JEŠTĚ KRÁSNĚJŠÍ?
NYNÍ MÁTE MOŽNOST PŘILOŽIT RUKU K DÍLU!

**OPRAV LAVIČKU...
VYSAĎ KVĚTINU...
ODSTRAŇ GRAFFITI...**

**...A DOSTAŇ ZPĚT
SVÉ NÁKLADY**

 Bratislavská 70, 601 47 Brno
 obcaneprolesnou@gmail.com
 Občané pro Lesnou
 www.obcaneprolesnou.cz
 721 323 804

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Expertní analýza je výstupem projektu OP VK s názvem:

„Partnerství subjektů meziuniverzitní studentské sítě“

CZ.1.07/2.4.00/31.0157

Hlavní řešitel projektu:

Masarykova univerzita

Partneři projektu:

**Krajská hospodářská komora jižní Moravy
Mendelova univerzita v Brně
Statutární město Brno
Vysoké učení technické v Brně**

Brno 2014

Text nebyl podroben jazykové korektuře.

myniss
Meziuniverzitní studentská soutěž

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ